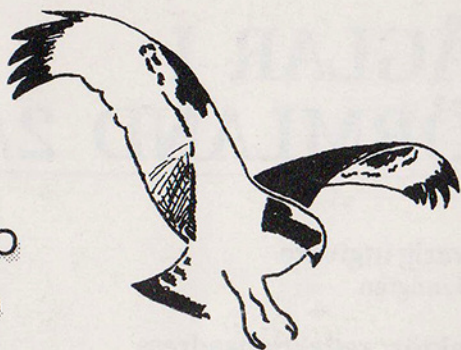

Fåglar i Sörmland

Nr 2. 1996

Årgång 29

FÅGLAR I SÖRMLAND 2/96

Ansvarig utgivare

Bert Lindgren

Redaktör, redaktionsadress

Kent Söderberg
Kantorstigen 1
645 91 Strängnäs
Tel: 0152-513 24

Layout

Kent Söderberg

Sättning

Kent Söderberg

Utgivning

Fåglar i Sörmland (FiS) utges av Föreningen Södermanlands Ornitologer och utkommer med två nummer per år. Medlemmar erhåller tidningen utan extra kostnad.

Enbart prenumeration kostar 80 kr och insättes på nedanstående pg. För medlemskap: se näst sista sidan.

Annonser

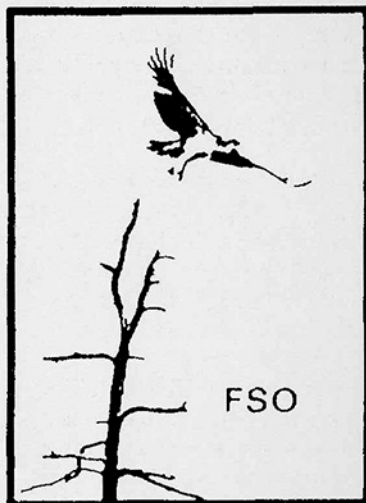
Aktuella priser erhålls på begäran. Annonssörer ombedes vända sig till Kent Söderberg

Manusstopp

för nr 1/97 är den 1 februari

Medlemservice och adressändringar

Sörmlands Ornitologer
c/o Agne Swenzén
Skånegatan 5
641 36 Katrineholm
Tel: 0150 -182 97

Omslagsfoto:

Framsida: Trastsångare, Tero Niemi
Baksida: Skedand, Urban Rundström

© Fåglar i Sörmland 1996, ej bildmaterial

ISSN 0345-3820

Redaktören har ordet

Hej.

Detta nummer du nu håller i din hand är det sista med mig som redaktör för Fåglar i Sörmland.

Jag tänker lämna över tidningen till någon/några som är intresserade av detta roliga och inspirerande arbete. För mig personligen har det varit mycket utvecklande och jag har fått många nya kontakter.

Min målsättning med tidskriften var att alla skulle ha något intressant att läsa i varje nummer som t. ex. fältbestämning, inventeringar m. m. och jag hoppas att ni har hittat något "roligt" att läsa.

Jag vill här passa på att tacka Dick Forsman, Per Alström, Klaus Malling Olsen, Magnus Ullman, Robert Thor, Kjell Thorsén samt Martin Tjernberg som hjälpt mig med fältbestämningsartiklarna. Jag vill också tacka Hans Larsson, Jörgen Israelsson och Kjell Thorsén för hjälpen med alla

illustrationer. Tack också till Svante Joelsson som har skickat massor med svartvita bilder samt Lars Järlestad för hjälpen med korrekturläsning.

Det som redaktionen för Sörmlands fåglar förfogar över är en Macintosh Performa 450 med 14" färgskärm, 6 meg i arbetsminne samt 250 meg externt minne.

Den redaktör/redaktion som efterträder mig vill jag bara önska lycka till.

*Kent Söderberg
Kantorstigen 1
645 91 Strängnäs*

En- eller talltita?

Talgoxe och blåmes är för de flesta ornitologer välbekanta fåglar, men hur är det med kusinerna, entita (förr kärmes) och talltita (förr gråmes), "de små grå med de svarta hättorna". De kan ibland vara lite kluriga att artbestämma. Kjell Thorsén ger oss lite hjälp på traven.

Utbredning och vistelseort

Entitan har en sydlig utbredning i Sverige, upp till Dalarna, Gästrikland och förekommer även med viss utbredning i Hälsingland, men saknas på Gotland. Entitan föredrar lövskog, gärna alkärr, och ses även i blandskog och parker men undviker gärna ren barrskog.

Talltitan finns över hela Sverige förutom Gotland och delar av Skåne. Talltitan föredrar barr- och blandskog, gärna lite sumpig granskog.

Entitan häckar gärna i färdiga håligheter i träd och stubbar som den i viss utsträckning kan bearbeta något. Den drar sig inte för att häcka i holkar. Entitan fodrar ofta sitt bo med mossa som de flesta mesarter.

Entita. Foto: Tero Niemi

Talltitan har egenheten att den gärna själv hackar ut sitt bo ur en murken stam eller stubbe. Den fodrar aldrig sitt bo med mossa, däremot med enbast.

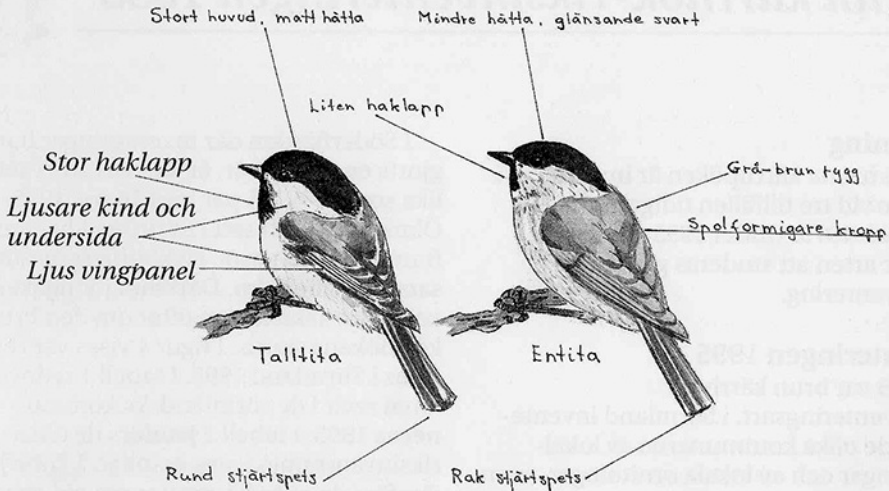
Födan hos de båda arterna är likvärdig såsom insekter, spindlar och puppor. Även växtfrön och bär slinker ned emellanåt; på vintern kan de till och med få ned lite lava.

Entitan födosöker gärna lågt i träd och buskar, medan talltitan ofta ses söka föda på grövre grenar och nära stammen. Båda arterna är hamstrare. Vid fågelbordet är det främst entita som man kan se ta ett antal frön och sedan flyga bort för att gömma undan dessa i sprickor och under barken på något grovt träd.

Entitan är stationär och lämnar ogärna hemområdet inte ens under vintern. Fåglarna håller ofta ihop parvis, och vid enstaka tillfällen ser man dem i så kallade meståg. Talltitan förekommer i meståg om vintern, men den kan också vara mycket hemortstrogen, vilket ringmärkta fåglar har visat.

Talltita. Foto: Svante Joelsson

Utseende och fjäderdräkt

Båda arterna har en kroppslängd mellan 11,5-13,0 cm. och är något större än vår minsta mes, svartmesen (som är snarlik titorna), men de båda arterna saknar svartmesens stora vita nackfläck. Könen hos titorna är lika inom respektive art.

Entitan ger ett smutsigare grå-brunt intryck till skillnad från talltitans renare grå rygg samt vitare kinder och ljusare undersida, vilket ger talltitans fjäderdräkt ett mer kontrastrikt intryck. Entitans mer glänsande svarta hätta samt mindre haklapp (= näbbens längd) skiljer sig mot talltitans mattare huva som går längre ned i nacken samt större haklapp (= längre än näbbens längd). Det bästa skiljemärket är talltitan har en ljusa vingpanel, som entitan saknar. Varning dock för unga en- och talltitor som lätt kan förväxlas med varandra.

Läten

Titorna är lättare att skilja på med hjälp av lätet än utseendet. Om vi nu har en tita dold i lövverket och hör ett hetsigt "pitsch" eller "pitschi de-de-dett" så är det ett lockläte respektive ett kontaktläte

mellan två entitor.

Talltitan däremot har ett mycket strävare och nasalare "tsi tsii-tä tä tää" med betoningen på tä, också korta pipande "ti-tii" kan höras som lockläte och kontaktläte.

Sången hos entitan beskrivs ofta i litteraturen som ett "klypp-klypp-klypp-klypp", medan jag personligen uppfattar det mer som ett "bji-bji-bji-bji-bji", men här finns säkert olika tolkningar. Talltitans sång skiljer sig markant från entitans: den är långsammare och i tonen vemodigare "tju-tju-tju" påminnande om grönsångarens lockläte "thy" (som även ingår i grönsångarens sång).

Båda arterna har som de flesta mesar en lång repertoar med läten, men de här beskrivna lätena är de som oftast förekommer och är lättast att lägga på minnet.

En liten regel att minnas är att entitan är hetsigare i tempot i sina läten medan talltitan verkar lite trögare och mjukare i sin framtoning.

*Kjell Thorsén
Sävstigen
645 44 Strängnäs*

Brun kärrhök-riksinventeringen 1995

Inledning

Den bruna kärrhöken är inventerad i Sverige vid tre tillfällen tidigare, 1958, 1969 och 1979. Under 1995 var det åter dax för arten att studeras genom en riksinventering.

Inventeringen 1995

1995 var brun kärrhök riksinventeringsart, i Sörmland inventerades de olika kommunerna av lokalföreningar och av lokala ornitologer, samt i Nyköpings kommun ingick inventeringen i ett Alu projekt. Rrk stod som huvudman för inventeringen i Sörmland, ansvarig inom Rrk var Jan Gustafsson.

Upprop gick ut i Fåglar i Sörmland samt även på Sörmlandssvararen. Även lokala tidskrifter puffade fir inventeringen.

Resultat 1995

Inkomna rapporter visar att 147 par brun kärrhök har observerats med revir.

I figur 4 redovisas var de olika lokalerna finns. Figur 1-3 redovisar föregående riksinventeringar.

I Söderfjärden där inventeringar har gjorts en följd av år, är siffran i stort sett lika som 1979, 15 par mot 16 par 1995. Ökningen totalt sett i Sörmland har varit framförallt i Gnesta, Nyköpingsområdet samt Katrineholm. Däremot i Vingåkers kommun saknas uppgifter om den bruna kärrhökens status. I figur 4 visas var revir finns i Sörmland 1995. I tabell 1 redovisas antal revir i de sörmländska kommunerna 1995. I tabell 2 jämförs de olika riksinventeringsårens resultat. I Tabell 3 jämförs de olika kommunerna vid de två senaste inventeringarna

Sammanfattning

1995 inventerades den bruna kärrhöken i Sörmland. Resultatet blev 147 revir, maximalt antal bedömt på luckor i inventeringsmaterialet blev 181 revir, framtaget på samma grunder som max antalet i 1979 års riksinventering. En ökning från föregående inventering med drygt 40 revir. Man får anta att den bruna kärrhöken har ökat i landskapet, men hela ökningen kan nog inte tillskrivas enbart populationsökning utan även

Kommun	inventerat	uppskattat	Maximalt
Strängnäs	25	27	29
Eskilstuna	30	31	32
Vingåker	0	3	5
Katrineholm	20	22	24
Flen	5	8	10
Södertälje	12	15	15
Nyköping	30	34	38
Gnesta/Trosa	25	27	28
Totalt	147	167	181

Tabell 1. Antal revir i Sörmland 1995

1958	1969	1979	1995
13-15	47-64	94-106	147

Tabell 2. Resultat från de olika inventeringsåren

effektivare eftersök under 1995. Den sörmländska bruna kärrhöken kan säkert öka lite till under förutsättning att den använderna häckningsområden, exem-

pelvis energiskogar och åkrar som ligger i träda/omställning där en rik ogräsväxtlighet förekommer.

Brun kärrhök, hona. Foto: Jan-Michael Breider

Kommun	1979	1995
Strängnäs	24	25
Eskilstuna	22	30
Vingåker	1	-
Katrineholm	13	20
Flen	8	5
Södertälje	5	12
Nyköping/ Gnesta/Trosa*	28	30+25

Tabell 3. Jämförda siffror för de olika kommunerna vid de två senaste inventeringarna.

*Nyköping var en stor kommun 1979.

Tack

Tack alla Ni som har inventerat och rapporterat, ingen nämnd och ingen glömd, utan Er insats hade inte det fina resultatet för Sörmland blivit av.

Referenser

Andersson, G.K.A och Larsson, A. 1971. Bruna kärrhöken *Circus aeruginosus* i Sverige år 1969. - Vår fågelvärld 30:99-105.

Enemar, A. 1959. Bruna kärrhöken (*Circus aeruginosus*) i Sverige år 1958. - Vår fågelvärld 18:42-49.

Pettersson, H., Broberg, L., Haglund, T och Wahlen, L. 1978. Fågelrapport Sörmland 1977. Brun kärrhök. - Fåglar i Sörmland 11:7-8.

Wahlen, L. Bruna kärrhöken i Sörmland 1979. - Fåglar i Sörmland 13(1980):51-5

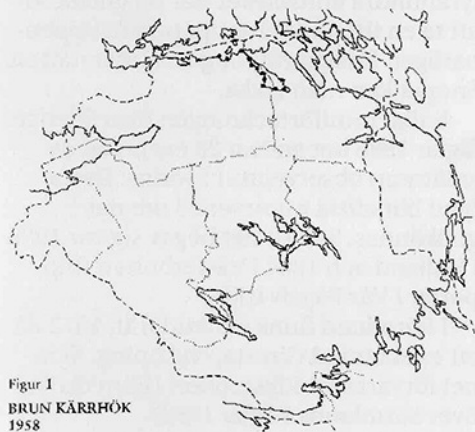
Anki Andersson
Trillingbergsvägen 61
611 63 Nyköping

Jan Gustafsson
Frösängsvägen 124
613 41 Oxelösund

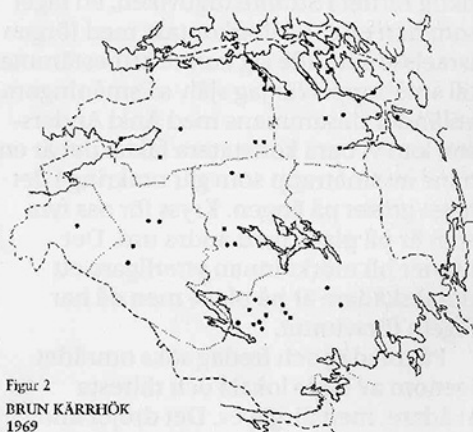

Brun kärrhök, hane. Foto: Jan-Michael Breider

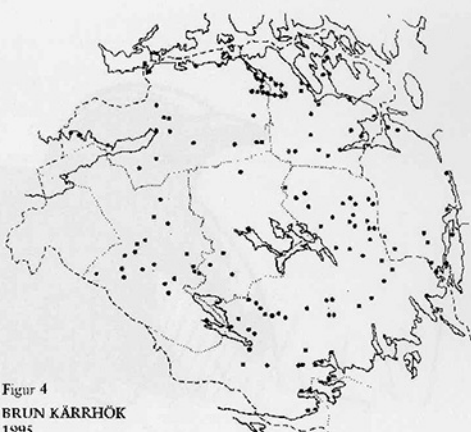
Figur 1
BRUN KÁRRHÖK
1958

Figur 2
BRUN KÁRRHÖK
1969

Figur 3
BRUN KÁRRHÖK
1979

Figur 4
BRUN KÁRRHÖK
1995

Småtrapp i Strandstuguviken 1996

Onsdagen den sjunde augusti på kvällen upptäckte Thomas Larsson en riktig raritet i Strandstuguviken, en fågel som han efter telefonkontakt med Jörgen Israelsson trodde sig kunna artbestämma till småtrapp. När jag själv så småningom anländer tillsammans med Anki Andersson kan vi bara konstatera fakta: det är en hane av småtrapp som går omkring i det höga gräset på ängen. Kryss för oss fyra som är på plats, med andra ord. Det hinner bli mörkt innan ytterligare ett tiotal skådare är på plats, men då har fågelns försvunnit.

På torsdag och fredag söks området igenom av både lokala och tillresta skådare, men förgäves. Det dröjer ända till lördag eftermiddag innan småtrappen visar sig igen, och ute vid Gåsudden blir den till och med videofilmad av Jörgen Israelsson. Innan mörkret faller hinner ett hundra tillresta skådare få syn på

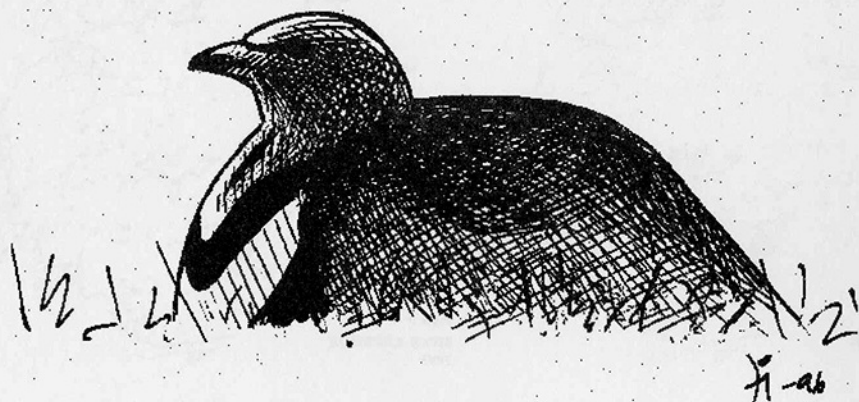
småtrappen.

Men på söndagen slås rekordet: cirka fyrahundra entusiaster har nu anlänt för att ta en titt på småtrappen-som uppenbarligen försvunnit för gott under natten. Snopet kan man tycka.

Enligt miniförteckningen över Sveriges fåglar 1996 har endast 22 exemplar av småtrapp observerats i Sverige. Detta fynd blir alltså nummer 23 om det godkännes. Senast det begav sig var 1986 i Halland och 1984 i Västerbotten (rapporter i Vår Fågelvärld).

I Sörmland finns ett fynd från 1872 då ett ex sköts vid Giresta, Nyköping. Skinet förvaras på Riksmuseet (Förteckning över Sörmlands Fåglar 1992).

Jan Gustafsson
Frösängsvägen 124
613 41 Oxelösund

Småtrapp. Teckning Jörgen Israelsson

Sörmlandssvararen:

Jag skulle här och nu vilja passa på att påminna om intentionerna med sörmlandssvararen som fanns vid uppstarten och som fortfarande gäller. Idén var att informera om dagsaktuella fågelobservationer samt om pågående/planerade föreningsaktiviteter. Det är ju faktiskt så att de olika lokalföreningarna sponsrar svararaktiviteten och har så gjort sedan uppstarten. Detta mot den utlovade motprestationen att det ska göras reklam för lokala exkursioner, möten o.d. Då jag ofta får tillhanda de olika lokalföreningarnas programblad för kommande vår/höst kan jag ju konstatera att det sker mycket på många håll. Dessa aktiviteter propagerar jag sedan mer än gärna för på svararen för att påminna de som är intresserade, och inte minst för att visa resten av omvärlden att det sker olika skådaraktiviteter på andra håll än i de egna hemmamerkena. Eftersom jag skött svararen sedan starten kan jag se vissa tendenser över åren och till de olyckligare är att jag ytterst sällan får någon information tillbaka från dessa lokala föreningsaktiviteter. Det blir allt som oftast närmast lite pinsamt då jag under en veckas tid har tjatat om en exkursion, som exempelvis ska gå av stapeln under helgen, för att därefter inte få in någon rapport från denna. Exkursionsrapporten behöver inte innehålla några rariteter för att "platsa" på svararen, vilket många tycks tro, utan kan t.ex. vara en kort sammanfattning på vad man såg/inte såg samt hur många som deltog o.s.v. Det har från en del håll framförts tveksamheter kring informerandet för lokalklubbarna beroende på det synbara ointresset för detsamma. Det kanske rent av är så att det är ointressant och skall utgå? Ovan-

stående gäller inte samtliga lokalklubbar, vi har ju exempelvis alla fått ta del av Tärnans rovfågelsräkningar under hösten på ett exemplariskt vis, något som åtminstone jag personligen uppskattar mycket.

Slutligen vill jag bara påpeka att servicen sörmlandssvararen inte blir bättre än vad ni rapportörer gör den till !!! Kom också ihåg att Rrk tar tillvara rapporterna på svararen (under förutsättning att rapportören presenterar sig och anger telefonnummer) för att använda dessa vid sammanställningen av årsrapporten. Detta förfarande underlättar mycket och påskyndar processen.

Clös:

Som somliga av er redan säkert har uppmärksammat så har det under sommaren startats upp ett personsökar-system i Club 300's regi. Detta är en kombination av ett rikstäckande nät för nationellt intressanta fågelfynd samt flera regionala dylika för en mera lokal anpassning. För området Uppland-Sörmland har ett system kallat Clös tagits i bruk från början av september.

Detta fungerar sedan som ett direkt-informerande system där abonnenten omedelbart får reda på intressantare fågelfynd i landet respektive de regionala området. För den som önskar veta mer om detta hänvisas till sommarnumret av Vår fågelvärld, alternativt kan man kontakta undertecknad så kan jag vidareförmedla kontakten till systemansvariga. För er som har systemet vill jag bara informera om att det numera ingår i servicen från ansvariga för sörmlands-svararen att vi "larmar ut" inkomna rapporter, så snart vi uppmärksammat att dessa har inkommit, och om de anses tillräckligt tillförlitliga

Fågelrapporten 1996 för Sörmland

Denna sammanställning, av inrapporterade fågelobservationer gjorda i Sörmland under 1995, har gjorts av regionala rapportkommittén (Rrk) som för året har bestått av Göran Andersson (rapport-mottagare), Stefan Clason, Per Eriksson, Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson, Tommy Karlström samt Jukka Väyrynen.

Antalet rapporter som legat till grund för sammanställningen har detta år varit mer än ca 4500 (återigen rekordnotering) från ca 140 rapportörer. Ett särskilt tack ska också Kent Söderberg samt OKE ha som samlat in och sammanställt lokala rapporter från Eskilstuna- respektive Strängnässtrakten.

Angående inrapportering för 1996 så bifogades en rapportmall med kallelsen till FSO:s årsmöte i våras, mallen finns också i förra höstnumret av FiS. Om man har behov av en ny rapportmall går det bra att höra av sig till undertecknad. Dessutom påminner vi om att det annars till stor del är rapportören som måste avgöra vad som är rapporteringsvärt, mallen är endast att se som ett stöd. Exempel på intressanta iakttagelser som inte täcks av mallen kan vara förrymda fåglar, missfärgade dito, större ansamlingar av trivialarter, tidiga vårfynd o.s.v. Inrapporteringen sker på vanligt A4-papper med arterna listade i systematisk ordning på samma sätt som för 1994. Rapporter inkomna till Sörmlandssvararen hanteras likvärdigt som skrivna dylika så länge som rapportören är känd, d.v.s. har presenterat sig och har angett telefonnummer.

Svarthakedopping var s.k. riksinventeringsart för 1996 varför vi är mycket tacksamma för lite utförligare information kring fynd av denna arten.

De siffror som anges inom parentes nedan för ovanligare arter anger totala antalet fynd t.o.m. 1994 respektive antalet fynd under 1995. Antalet fynd är här liktydigt med antalet individer.

Det enda som finns att anmärka på och som skulle behöva förbättras är tidpunkten då raritetsrapporterna kommer in. De allra flesta skickar förstas in sitt material i tid men alltför många dröjer allt för länge. Något som fördröjer hela rapporteringsskedjan (en del ska ju vidare till VF) helt i onödan och som innebär extraarbete för Rrk. De som har anledning att fylla i en raritetsrapport uppmanas att göra detta så snart som möjligt efter observationen samt att skicka i densamma till Rrk snarast. Detta ökar chansen att få med fyndet i rätt årsrapport

För övriga rapporter ber vi er alla som tänker rapportera att vänligen försöka skicka in era fågelrapporter för 1996 senast 970115.

Rapporten skickas till:

*Göran Andersson
Mosstorp Forsvägen
642 93 Flen*

SMÅLOM *Gavia stellata*

Vinter:

I Hartsöarkipelagen sågs 1 ex 5.2 (Lennart Wahlén) dessutom 1 sträckande vid Femöre 19.2 (Jan Gustafsson).

Vår:

Hartsöarkipelagen/Hartsö-Enskär: 2 ex 5.3 (Göran Altstedt) och 2 ex 13.4 (Lennart Wahlén). Hävrings SO Oxelösund: 4 ex 2.4 sträckande mot N (Jukka Väyrynen, Göran Andersson), 1 ex 11.5 och 1 ex 12.5 sträckande mot N (Jukka Väyrynen). Dessutom 1 ex Ålbäck, Bråviken april (Jan Gustafsson).

Höst:

I Hartsöarkipelagen sågs 1 ex 8.9, 1 ex 9.9 (Lennart Wahlén) och 3 ex 25.11 (H-E fstn). Iövrigt endast en rapport om 1 ex Marsång, SV Oxelösund 23.9 (Mickael Ackelman).

19 ex är nästan en halvering av föregående års 37 ex, men över genomsnittet för det senaste åren.

STORLOM *Gavia artica*

Häckningar:

Eskilstuna kommun 17 häckningar, Flen 12, Trosa 3, Vingåker 9, Gnesta 5, Katrineholm 4, Södertälje 1, Strängnäs 5 samt Nyköping 1 (Torgny Holm, Ulf Andersson m fl).

Vinterobservationer utgörs av 1 ex 19.2 Femöre, Oxelösund (Jan Gustafsson).

Vid Dagnäsöns naturreservat i Båven hittades en skjutna hona (Ulf Andersson).

En rejäl ökning till 57 jämfört med föregående års 5 häckningar men mycket beroende på årets lominventering.

SMÅDOPPING *Tachybaptus ruficollis*

Konstaterade häckningar:

Ett par Vadsjön, Husby Oppunda (flera rapportörer), Tegnebols viltvatten, Broby (Anders Nothagen) och Rävsvikens viltvatten, St.Malm. Dessutom rapporterades fyra par från andra lokaler under häckningstid.

Smålom. Foto: Svante Joelsson

Höstobservationer:

1 ex Valla gårds viltvatten, St.Malm 6.9-18.9 (Urban Rundström), 1 ex Närsjöfjärden, Husby-Rekarne 17.9-18.9 (Pedro Haglund, Katarina Bodlund, Lars Eriksson), 1 ex Näsnaren, Katrineholm 15.10 (Anders Nothagen) samt 1 ex Reningsverket, Nyköping 18.11 (Lennart Wahlén).

Vinterobservationer:

1 ex Oxelösunds hamn 8.1-18.2 (flera rapportörer) och på samma plats 1 ex 19.11-18.12. Det sistnämnda datumet upptäcktes två som var kvar till 25.12 (Jan Gustafsson, Anders Magnusson). Övrigt 1 ex Lövsund, Runtuna 16.12-26.12 (Ulf Andersson, Kjell Karlsson) samt 1 ex Fiskbron, Nyköpingsån 26.12 (Olle Pers).

Antalet häckningar och vinterobservationer är i nivå med tidigare år.

SKÄGGDOPPING *Podiceps cristatus*

Vinterfynd:

Ett ex Helgarö, Studsvik 8.1 (Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson), 2 ex Tvären, Studsvik 8.1-15.1 (Lennart Wahlén, Ola Jonsson), 1 ex Femöre, Oxelösund 13.1 (Tomas Larsson), 1 ex Romholmen, Horn 12.12 (Jonny Werdin) samt 1 ex Tvären, Studsvik 15.12 (Jonny Werdin).

Dessutom rapporterades under hösten en stor ansamling på 300 ex vid Söderfjärden, Bergshammar, Fogdö 17.9 (Joakim Ed).

Antalet vinterobservationer är normalt för senare år.

GRÅHAKEDOPPING *Podiceps griseigena*

Hartsö-Enskär området: Endast nio obsdagar under tiden 9.9-22.10 av totalt ca. 5 ex (Lennart Wahlén, Göran Altstedt, Jukka Väyrynen). I övrigt 1 ex rastande i Strandstuguviken 17.5 (Jörgen Israels-

son), 1 ex Västerviken, Hölö 15.10 (Mats Blomstedt), 2 ex sträckte över Strandstuguviken, Nyköping 22.10 (Jan Gustafsson), och ett ex rastade 2.11 också den i Strandstuguviken (Rickard Arvidsson).

Inlandsfynd:

Fyra ex V Sundbyholmsarkipelagen, Mälaren 30.4 (Pedro Haglund) samt 2 ex i vinterdräkt Skundern, Malmköping 30.10 (Jukka Väyrynen).

Sexton observationer är relativt normalt, dock något få skärgårdsobservationer. Inga observationer under vintern men det är väldigt ovanligt.

SVARTHAKEDOPPING *Podiceps auritus*

Misstänkta/Konstaterade häckningar:

Två ad med 1 juv Tegnebols viltvatten, Björkvik S Katrineholm (Marianne Mattiasson, Stig Löwenhamn, Jonny Werdin), 3-6 ad Torpsjön, O Likstammen, S Gnesta 14.5 samt 1 juv på samma plats 6.8 (Ulf Andersson), 2 ad på bo Vadsjön, Husby Oppunda 23.4-23.6 (Per Eriksson, Jonny Werdin, Göran Andersson), 3 par med 1 juv vid två närliggande viltvatten Ripsa, SO Sparreholm 25.5-? (Jonny Werdin).

Dessutom har under häckningstid rapporterats 35 ex från 14 lokaler.

Höstobservationer:

Två ex Tullgarnsnäs 5.9 (Ulf Modin), 2 ex Västerviken, Hölö 10.9 (Jan Oldebring), 1 ex Forssjö viltvatten 10.9 (Urban Rundström), 3 ex Strandstuguviken 22.10-8.11 (Jan Gustafsson, Göran Altstedt, Rikard Arvidzon), 1 ex Enskär, Bälunge 11.11 (Göran Altstedt).

Viltvattnens ökade antal kan ge en positiv trend för svarthakedoppingen då många observationer är från sådana.

Dessutom är svarthakedoppingen 1996 års riksinventeringsart och då kan vi kanske lättare se vad dessa har tillfört.

STORSKARV *Phalacrocorax carbo*

Häckningar:

Två par samt 8-9 oanvända bon Lagårdsback, Tynnelsöfjärden, Mälaren utanför Strängnäs 3.6 (Leif Karlsson, Pedro Haglund)

250 bon samt 550 ungar Stenskår, Ytterskärgården NO Nyköping räknade i juli (Arne Andersson), samt 90 bon med 190 ungar Västerklubben, Ytterskärgården NO Nyköping (Arne Andersson).

Inlandsobservationer:

Från Mälaren och Hjälmarens ca 30 observationer av sammanlagt 150-200 ex. Dessutom 1 ex Gårdsjön, Flen 17.8 (Tommy Karlström), 3 ex Näsnaren 1.5-8.5 (Agne Swenzén, Mårten Johansson m fl), 2 ex Yngaren 13.8 (Gunnar Johansson), 1 ad och 3 juv Skundern, NV Malmköping 24.8 (Jukka Väyrynen), 1 juv Valdemaren, SV Flen 7.10 (Mattias Andersson).

Både antalet häckningar och inlandsobservationer har ökat markant. För första gången kan vi nu konstatera att storskarv häckar i Mälaren på ön Lagårdsback samt att häckförsök konstaterats på ön Dansken där två av bona var halvfärdiga och två helt färdigbyggda.

RÖRDROM *Botaurus stellaris*

Mellan 91-96 individer på 69 lokaler, därav 16 från Söderfjärden och 4 från Näsnaren.

Vinterobservationer:

1 ex Djulösjön, Katrineholm 20.1 (Stig Löwenhamn), 1 ex Snäckviken, Nyköping 19.2 (Lennart Wahlén), 1 ex Näsnaren, Katrineholm 12.12 (Stig Löwenhamn) 1

ex Tranan, Bergaån, S Strängnäs 19.11-31.12 (Bernt Andersson, Kent Söderberg, Björn Carlsson m fl), 1 ex Kotan, Mariefred under hela december (Dan Hagberg, Fredrik Ellin).

Positivt att rördromen är på väg tillbaka igen. Årets antal är den högsta siffran som noterats sedan toppåren på slutet av 70-talet. Under 90-talet har antalet observationer legat runt 65 ex per år.

HÄGER *Ardea cinerea*

Minst 160 häckande par från 15 lokaler är en kraftig ökning från förra årets 90 häckande. Största kolonin återfinns på Korholmen där ca 50 par häckade (Jan Gustafsson). Dessutom har häckning konstaterats på ön Lagårdsback, Tynnelsöfjärden, Mälaren men antalet häckande individer är okänt (Leif Karlsson m fl).

VIT STORK *Ciconia ciconia* (21-1)

Ett ex ca 10 km S Enstaberga V Nyköping 10.6 (Niklas Ekelundh) samt säkerligen samma individ vid Grinda, Bälinge O Nyköping 12.6-13.6 (Kjell Karlsson, Erik Asplund, Jonny Werdin). Så vitt känt var fågeln omärkt.

BRONSIBIS *Plegadis falcinellus* (2-1)

Tillägg:

En överflygande Bokö, Trosa skärgård 940718 (Tomas & Camilla Carlberg).

KNÖLSVAN *Cygnus olor*

Minst 35 rapporterade häckningar från 16 inlandslokaler.

Från Vadsjön, Husby-Oppunda rapporteras om 14 ex på bo och från Näsnaren, Katrineholm om 7 häckningar.

Från 1994 rapporterades minst 41 häckningar från 25 lokaler. Det riktiga antalet torde vara mycket större. 1978 uppskattades antalet inlandshäckningar till ca 84 par i Mälaren och 281 häckningar i övriga insjöar.

MINDRE SÅNGSVAN *Cygnus bewickii*
3-5 ex Erkan, V Nyköping 4-5.3 (Göran Altstedt, Tommy Ubbesson), 5 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 25.3-3.4 (Göran Andersson, Jukka Väyrynen, Per Flodin m.fl.), 3 sträckande mot N över Tullgarn, S Södertälje 1.5 (Uffe Modin), 1 sträckande med 4 sångsvanar över Marsäng, SV Oxelösund 8.10 (Jonny Werdin), 1 sträckande mot SV över Tullgarn 8.10 (Uffe Modin, Bosse Hellberg) samt 7 sträckande 15.10 och 2 sträckande 16.10 vid Harts[^]-Ensk[%]or (Lennart Wahl^Èn).

Tjugofyra ex är en bra siffra. 1987 rapporterades dock 46 ex och 1992 26 ex. Medel över de tio senaste åren är 14 ex.

SÅNGSVAN *Cygnus cygnus*
Sjutton häckningar rapporterades varav 12 med ungar. Dessutom sedd under häckningstid på ytterligare 10 lokaler.

Stora ansamlingar:
Hundra ex Lövsund, Runtuna, N Nyköping 19-26.3 (Göran Altstedt, Anna Johansson), 100-160 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 24.3-4.4 (Göran Andersson, Per Flodin) och 60 ex Kovakärret, Malmsjön 26.3 (Jukka Väyrynen).

Antalet häckningar är mycket över det normala för de senaste åren. Sju häckningar eller häckningsförsök från 1993 är den förra högstanoteringen. Medel för häckning/häckförsök från perioden 1985-89 är 1.6 ex och medel för

perioden 1990-94 är 4.4 ex. Motsvarande siffror för övriga sommarobservationer är 6 resp 6.8.

SÄDGÅS *Anser fabalis*

Som vanligt stora vårflockar kring Eskilstuna och Katrineholm. Största ansamlingar rapporterades från Rossviks-fälten, S Eskilstuna med 600-1000 ex under perioden 18.3-9.4. Från Stensjön, Stora Malm, O Katrineholm, från Stenkvistafälten, S Eskilstuna och från Tandla, Husby-Rekarne rapporterades om upp till 700 ex under samma period.

Vinter:

1 ex, som uppgavs vara skadad, uppehöll sig vid Duveholms pensionat, Katrineholm 4.1-19.2.

SPETSBERGSGÅS *Anser brachyrhynchus*

Ett ex Stenkvista, Eskilstuna 4.3 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund), 1 ex mellan Valla och Stensjön, O Katrineholm 11.3 (Göran Andersson, Göran Altstedt), 1 ex Vingåkersslätten, Vingåker 11.3 (Lillemor Däckfors), 1 ex Hålstå, Husby-Rekarne 22-23.3 (Ilva Hansson), 1-2 ex Rossviks-fälten, 22-23.3 (Bo Gustafsson, Lars Eriksson), 2 ex Malmen, Hållsta 24.3 (Jukka Väyrynen), 1 ex Stenkvistafälten 25.3 (Ilva Hansson, Gösta E. Nilsson), 1 ex Båsenberg, Vingåker 10.4 (Stig Löwenhamn), 3 sträckande Strandstuviken, Nyköping 14.4 (Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson), 3 ex Kölsta, Valla, O Katrineholm 22.4 (Göran Altstedt) samt 2 ex mot V, Enskär 13.10 (Jukka Väyrynen).

Återigen ett stort antal rapporter i nivå med fjolårets toppnotering. Som vanligt flest vårrapporter.

BLÄSGÅS Anser albifrons

Vårobservationer:

Under tiden 9.3-14.5 har ca 60 ex rapporterats från 15 lokaler. Största flokken, ca 30 ex sågs vid Erkan, V Nyköping 11.3 (Jan Gustafsson).

En sommarobservation:

1 rastande Stora Garkast, Hartsö-arkipelagen 26.7 (Lennart Wahlén).

Ungefär dubbelt så många ex som setts de senaste åren.

[FJÄLLGÅS] Anser erythropus (9-0) (1)

Ett färgmärkt ex, Strandstuviken, Nyköping 8-9.5 (Tomas Larsson, Jan Gustafsson) och säkerligen samma ex, svart plastring på vänster ben, Horn, O Nyköping 10.5 (Göran Altstedt).

Troligen rör det sig om samma fågel.

(1) Uppenbart förrymda fåglar har inte medtagits i dessa siffror.

GRÅGÅS Anser anser

Häckningar:

Drygt 50 häckande par har rapporterats.

Höstflockar:

Från Tullgarn-Mörköområdet, S Södertälje rapporteras som vanligt de största flockarna, 2500 ex 18.9 och 3200 ex 14.10 (Stefan Clason, Mats Blomstedt). Andra lokaler med höga siffror är Vängsöområdet med 650 ex 25.8 (Bertil Karlsson), Fagerviksholmen, Jäder med 500-1000 ex 10.9 (Bo & Eva-Lena Hermod), Marsäng, SV Oxelösund med 100-700 ex 17.9-12.10 (max 12.10) (Jan Gustafsson, Jonny Werdin m.fl.), Söderfjärden med 1555 ex 17.9 (Lars Broberg), Strängnäs kommun med ca 1000 ex 17.9

(Strängnäs Ornitologiska klubb) och Stensjön, Stora Malm med ca 900 ex 23.9 (KVOF).

Färre rapporterade häckningar än tidigare år (drygt 100 par), men då finns inga rapporter från Söderfjärden där ca 50 häckande par rapporterats de senare åren.

[SNÖGÅS] Anser caerulescens (46-3) 1)

Fyra ex av 'snögåstyp' vid Ostra, Eskilstuna 20.10 (Joakim Strängbom). Två ex Vansö flygfält, S Strängnäs 22.8 (Bertil Karlsson) och 1 rastande Skåraviken, Hallbosjön, NV Stigtomta 19-20.10 (Sven Johansson).

Fåglar som misstänks vara förrymda från parken zoo i Eskilstuna har inte medtagits i dessa siffror.

KANADAGÅS Branta canadensis

En stor flock:

Ca 900 ex i Kiladalen, V Nyköping 8.3 (Jonny Werdin).

VITKINDAD GÅS Branta leucopsis

Häckningar:

1 par med 6 juv i Yngaren 17.4 (Gunnar Johansson), möjligen 1 häckning i Vallaviken, Sillen, S Gnesta (Ulf Andersson), 20 häckande par vid Horn, O Nyköping, 2 par vid Drottningsskär, Horn och 2 par vid Lilla Malmgrundet, Sjösaviken (Jan Karlsson), 4 par vid Rågö-Stångskärs fågelskyddsområde och 5 par runt Risö (Arne Andersson).

Från våren-försommaren finns drygt 20 rapporter med som mest 60 ex vid Tullgarnsnäs, S Södertälje 9.5 (Uffe Modin) och från sommaren 5 rapporter med som mest 90-125 ex vid

Strandstuviken, Nyköping 26.7-24.8 (Jan Gustafsson, Nils Nilsson).

Från hösten 15 rapporter med som mest ca 270 ex vid Horn, O Nyköping 2.9 (Jan Gustafsson) 300-400 sträckande vid Hartsö-Enskär 15.10 (Lennart Wahlén) och 150 sträckande vid Hartsö-Enskär 16.10 (Lennart Wahlén).

Trettiofem häckande par är den högsta siffran hittills. Tidigare högstanotering är minst tjugotre häckande par från 1993.

PRUTGÅS *Branta bernicla*

Fyra vår-försommarobservationer med som mest ca 400 sträckande över Järna, S Södertälje 2.6 (Erik Asplund).

Höstobservationer:

13 rapporter med som mest 60 sträckande vid Hartsöl-Enskär, NO Nyköping 15.10 (Lennart Wahlén).

Som vanligt mest höstobservationer men den stora flocken över Järna är anmärkningsvärd.

GRAVAND *Tadorna tadorna*

Häckningar:

1 par med 7 juv (Jan Gustafsson m.fl.) och 1 par med 8 juv (Stig Löwenhamn) vid Strandstuviken, Nyköping och 2 häckningar kring Enskär.

Inlandsobservationer:

1 par vid översvämning vid Stora Malms kyrka, Katrineholm 1.5 (R.S.E Swanqvist, Urban Rundström), 1 ex vid Fiskeboda, Hjälmarén 17.8 (Lillemor Däckfors), 2 ex vid 'Kyrkvattnet', Stora Malm, Katrineholm 20.8 (Bernth Andersson), 1 sträckande vid Fiskeboda, Hjälmarén 27.8 (Stig Löwenhamn) och 1 juv i Rävsviken,

Eriksberg, O Katrineholm 7.10 och 11.10 (Anders Nothagen, Bernth Andersson).

Få häckningar rapporterade. Mer inlandsobservationer än normalt.

[MANDARINAND] *Aix galericulata* (6-2)

En ad hane vid Stålforsbron, Eskilstunaån, Kloster 11.2, 17.6, 14.9 samt 16.12 (Gösta E. Nilsson, Christer Axelson) och 1 ex i Trosaån, centrala Vagnhärad 27-31.12 (Arne Moqvist gnm Erik Asplund).

Sjätte och sjunde rapporten i området.

BLÅSAND *Anas penelope*

Vinterobservationer:

1 ex i Nybyån, Torshälla 15.1 (Inga Söder), 1 ex vid Fiskehamnen, Oxelösund 27.1-12.2 (Jonny Werdin, Lennart Wahlén) och 1 hane i Eskilstunaån, Kloster 11.2 (Gösta E. Nilsson).

Häckningstid:

2 hanar 5.6 och 2 hanar, 1 hona vid Mågla Strandäng 7.6 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund) och 1 hane vid Tynnelsö 12.6 (Ulf Cassel, Torsten Carlsson).

Vinterrapport för tredje året i följd.

SNATTERAND *Anas strepera*

Häckningar:

Ett troligt häckningsförsök vid Strandstuviken, Nyköping (Jan Gustafsson) och 1 hona med 5 pull vid Vadsjön, Husby-Oppunda 22.7 (Stig Löwenhamn).

Tjugotre ex i Näsnaren och Lilla Näsnaren 15.10 (Anders Nothagen).

Inga vinterfynd. åter rapport om häckning efter två års uppehåll.

KRICKA *Anas crecca*

Häckningar:

Små ungar vid Valnaren, Byringe, S Strängnäs 20.6 (Hans Eliasson, Els-Mari Jonsson), 7 juv i Stensjön, Stora Malm, O Katrineholm 29.6 (Urban Rundström), 4 juv vid Rosenholms reningsverk, S Katrineholm 30.6 (Urban Rundström), 2 kullar vid Rödmossen, Bogsta 17.7 (Kjell Larsson), 4 häckningar i Näsnaren, Katrineholm (Håkan Lernefalk), 1 häckning i Älvestasjön, Katrineholm (Stig Löwenhamn), 1 trolig häckning vid Mågla, Jäder och 1 trolig häckning i Nasen, Barva (Gösta E. Nilsson).

Ett vinterfynd:

1 hona vid Brandholmen, Nyköping 2.1 (Lennart Wahlén).

STJÄRTAND *Anas acuta*

Sommar:

1 par i Häggånsviken, Tullgarn 11.6 (Uffe Modin) och 2 hanar i Nasen, Barva 15.6 (Ilva Hansson).

Höst:

270 ex sträckte vid Hartsö-Enskär 9.9 (Hartsö-Enskär fågelstation).

ÅRTA *Anas querquedula*

En trolig häckning i Valnaren, Länna, S Strängnäs (Kent Söderberg).

För övrigt 65 rapporter från 25 lokaler med 1-5 ex.

SKEDAND *Anas clypeata*

En trolig häckning i Valnaren, Länna, S Strängnäs, 2 häckningar i Näsnaren,

Katrineholm (Håkan Lernefalk), hona med 11 pull i Stensjön, Stora Malm, O Katrineholm och 1 kull i Vadsjön, Husby-Oppunda 12.8 (Per Flodin).

Största flock är 7 hanar i Rävsviken, Katrineholm 15.6 (R.S.E. Rosenqvist).

BRUNAND *Aythya ferina*

Vinter:

1 hane vid Lastudden, Stjärnholmsviken, Oxelösund 2.1 (Lennart Wahlén), 1+5 honor vid Lastudden 3.1 (Jonny Werdin), 'några' vid Branäs, Oxelösund 6.1 (Jonny Werdin), 6 ex vid Romholmen, O Nyköping 7.1 (Göran Altstedt), 'några' vid Lotsen, Oxelösund 8.1 (Jonny Werdin), 5 ex vid Oaxen, Mörkö 21.1 (Stefan Clason), 27 ex vid Horn, O Nyköping 25.1 (Jonny Werdin), 2-15 ex vid Romholmen, O Nyköping 4-11.2 (Göran Altstedt), 1 hane i hamnen, Oxelösund 11.2 (Anders Nothagen), 3 hanar i Pålsundet, Mörkö 18.2 (Daniel Bengtsson), 1 ex i Skansundet, norra Mörkö 17.12 (Stefan Clason), 1 hane i Stjärnhovsviken, Oxelösund 18.12 (Jonny Werdin), 4 ex vid Romholmen, O Nyköping 23.12 (Göran Altstedt) och 10 ex i hamnen, Oxelösund 30.12 (Magnus Brandel).

Åtta sommarrapporter, bl.a. 4 häckningar i Näsnaren, Katrineholm (Håkan Lernefalk) och 690 ex i Näsnaren, Katrineholm 4.7 (Stig Löwenhamn).

Arten övervintrar längs sörmalandskusten om issituationen tillåter det.

VIGG *Aythya fuligula*

1000 ex vid Romholmen, Nyköping 1.1 (Per Flodin), 2000-8000 ex vid Romholmen 4-5.2 (Göran Altstedt, Jan Gus-

tafsson), ca 12000 ex i Trosa skärgård 11.2 (Maud Wickman), 1500 ex i Söderfjärden, O Eskilstuna 26.7-23.8 (Kent Söderberg, Kjell Thorsén), ca 5000 ex i Strandstuviken, Nyköping 11.11 (Stig Löwenhamn), ca 2000 ex vid reningsverket, Brandholmen, Nyköping 18.11 (Lennart Wahlén), ca 3000 ex i Stjärnholmsviken, Oxelösund 18.12 (Jonny Werdin) och ca 6000 ex vid Romholmen, O Nyköping 23.12 (Göran Altstedt).

Liksom brunanden övervintrar viggen om isläget tillåter det, men i mycket större antal.

BERGAND *Aythya marila*

Trehundra ex i Örsbaken 1.1 (Jukka Väyrynen) och 600 ex vid Romholmen, O Nyköping 4.2 (Göran Altstedt).

Inland:

1 ex i Skundern, NV Malmköping 6.5 (Jukka Väyrynen), 5 hanar i eklipsdräkt i Näsnaren, Katrineholm 4.7- 5.7 (Stig Löwenhamn) och 1 hontecknad vid Skorve, Katrineholm 24.8 (Stig Löwenhamn).

Den stora vinterflocken vid Romholmen om 600 ex är den största flocken som rapporterats.

EJDER *Somateria mollissima*

Sextusen sträckande, Hartsö-Enskär, NO Nyköping 19.3 (Göran Altstedt), 1000 ex Hävringe, O Oxelösund 4.8 (Per Flodin) och 2000 ex i Hartsö-arkipelagen 13.4 (Lennart Wahlén).

Inland:

Ett par NV Benklädet, Mälaren, Sundby 12.4 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund), 1 hane vid Talludden, Ytterselö 24.4

(Björn Carlsson) och 12 sträckande vid Fiskeboda, Hjälmaran 10.9 (Stig Löwenhamn).

PRAKTEJDER *Somateria spectabilis* (19-2)

En ad hane sträckte förbi Hartsö-arkipelagen, NO Nyköping 11.3 (Göran Altstedt, Lennart Wahlén) och 1 ad hane rastade vid Grässkären, Hävringe, SO Oxelösund 13.4 (Leif Nyström, Tomas Larsson).

ALFÖRRÄDARE *Polystica stelleri* (31-1)

En honfärgad, troligen 1K, rastade vid Hartsö-Enskär, NO Nyköping 9.9 (Daniel Bengtsson, Göran Altstedt, Lennart Wahlén).

Sedan 1986 rapporteras arten årligen.

ALFÅGEL *Clangula hyemalis*

Inland:

En hona vid Rokaudd, Överselö 25-26.3 (Kent Söderberg), ca 50 rastande V Sundbyholm-arkipelagen 30.4 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund), 1 hane Skundern, NV Malmköping 6.5 (Jukka Väyrynen) och 1 rastande hane vid Kinglöt, Jäder 19.10 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund).

Årligen 1-5 inlandsrapporter. Flocken på 50 ex är den femte över 10 i inlandet och den största någonsin.

SJÖORRE *Melanitta nigra*

Tretton inlandsfynd:

Åtta sträckande vid Klövberget, Klämminge, N Björnlunda 14.4 (Bertil Karlsson), 1 rastande par vid Närsjöfjärden, Eskilstuna 17.4 (Hans Bergström), 3-4 rastande Lista, Ö Hjälmaran

2.5 (Per-Gunnar Högman), 12 ex Skundern, NV Malmköping 6.5 (Jukka Väyrynen), 6 rastande Näsnaren, Katrineholm 7.5 (Agne Swenzén, Stig Löwenhamn), 1 hane Skundern, NV Malmköping 7-21.5 (Jukka Väyrynen), 1 hontecknad Näsnaren, Katrineholm 4.7-5.7 (Stig Löwenhamn), ca 100 sträckande 3.7, ca 20 sträckande 5.8 och ca 60 sträckande 10.9, Skorve, Fiskeboda, Hjälmlaren (Stig Löwenhamn), 1 rastande hona Tandlaviken, Husby-Rekarne 29.10 (Bo & Eva-Lena Hernod) och 6 ex Prästfjärden, Ytterselö, Strängnäs 5.11 (Fredrik Ellin).

Kusten:

Två vinterrapporter:

1 hona i Hartsö-arkipelagen 14.1 (Hartsö-Enskär fågelstation) och 40 ex Hartsö-Enskär 19.12 (Lennart WahlËn).

Nio vårobservationer med som mest 35 ex i Hartsö-arkipelagen 11.5 (Hartsö-Enskär fågelstation).

Fyra sommarrapporter:

7 ex Hartsö-arkipelagen 8.7 (Hartsö-Enskär fågelstation), 1 hona Hartsö-arkipelagen 3.8 (Hartsö-Enskär fågelstation), 2 sträckande Hävringe, O Oxelösund 4.8 (Per Flodin) och 3 sträckande Hävringe 6.8 (Göran Andersson, Per Flodin).

Från hösten 3 rapporter med som mest 15 ex Hävringe 31.10 (Jonny Werdin).

Normalt antal rapporter.

SVÄRTA *Melanitta fusca*

En inlandsobservation:

2 rastande i Näsnaren, Katrineholm 7.5

(Agne Swenzén).

Vinter:

Observerad vid Helgarö, Studsvik, NO Nyköping 8-15.1 (Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson), 1 ex Helgö, Bälunge 11.1, 3 ex 18.2 och 25.2, Storö, Hartsö-arkipelagen (Lennart WahlËn) och 20 ex vid Storö 9.12 (Lennart WahlËn).

Häckningar:

1 ex med 3 pull vid de yttre skären, Hartsö-Enskär i juli och 1 kull med 6 juv Hävringe, NO Oxelösund 3.8 (Per Flodin).

Återigen en observation i Näsnaren.

SALSKRAKE *Mergus albellus*

Vinter, större flockar:

50-100 ex Romholmen, O Nyköping 15.1-11.2 (Göran Altstedt) och 86 ex Horn, O Nyköping 25.1 (Jonny Werdin).

Höst, stora flockar:

50-110 ex i Näsnaren och Lilla Näsnaren, Katrineholm oktober (Agne Swenzén, Anders Nothagen m.fl.) samt 20-80 ex Strandstuviken, Nyköping 28.10-8.11 (Jan Gustafsson m.fl.).

Inga sommarobservationer.

SMÅSKRAKE *Mergus serrator*

Inga inlandsrapporter utanför Mälaren-Hjälmlaren där arten påträffas regelbundet under häckningstid.

En hona med 2 juv sedd vid Kalvön, Öja, östra Mälaren (Lars Eriksson).

STORSKRAKE *Mergus merganser*

Stora flockar:

Ca 1000 ex Kinglötts udde, Jäder 5.11

(Pedro Haglund, Karolina Bodlund), 3000 ex Strandstuviken, Nyköping 8.11 (Jonny Werdin), 1000 ex Järshammar, Öja, östra Mälaren 12.11 (Lars Eriksson, Pedro Haglund), 2000 ex i Öljarén 12.11 (Anders Nothagen), 1000 ex i Viren 16.11 (Anders Nothagen), 2000 ex Elofsnäs, östra Hjälmarén 18.11 (Pedro Haglund, Karolina Bodlund) och 1000 ex Romholmen, Ö Nyköping 12.12 (Jonny Werdin).

BIVRÅK *Pernis apivorus*

Noterad från ett drygt trettio-tal områden under häckningstid, men endast tre häckningar har konstaterats. Bivråken är allmänt på tillbakagång i landet och det finns all anledning att hålla ögonen öppna för förändringar i den sörmöndska populationen. Tidigare beståndsuppskattningar har visat på ett förhållande till ormråken på 2:3 (Ljungberg 1986) och 1:2.5 (Nord 1976), men det är troligt att det ger en överskattning av beståndet.

Rapportera alla era sommarobsar (gärna på sörmöndsvåraren).

GLADA *Milvus milvus* (48-2)

Ett ex Tärnö, Husby-Oppunda 17-22.4 (Jonny Werdin, Rikard Arvidsson, Göran Altstedt), 1 ex Husby-Oppunda 30.4 (Leif Stål) samt 1 sträckande Marsäng, SV Oxelösund 9.10 (Rikard Arvidsson).

Det är troligt att observationerna ifrån Husby-området berör samma fågel. Antalet observationer har under 90-talet minskat till ett par tre per år jämfört med tre till sex under åttiotalet. Trots ett ökat uppträdande i sydligaste delen av landet förefaller det som antalet kringvandrande individer minskat något inom vårt område. Att våra jordbruksbygder har en viss attraktionskraft vittnar Tärnöfågeln

om. Det förekommer allt oftare att fåglar blir kvar i flera dagar inom samma område. När får vi glädan tillbaks som häckfågel?

HAVSÖRN *Haliaeetus albicilla*

Havsörnen ses numera regelbundet även i sörmöndlands inland under större delen av året. Från detta år finns även flera rapporter som kan tyda på ett par etablerade inlandsrevir. Någon häckning däremot är ännu inte konstaterad. Utmed kusterna förefaller örnarna ha fortsatt god häckningsframgång.

BRUN KÖRRHÖK *Circus aeruginosus*

Årets fynd presenteras närmare i en separat artikel (se sid 50) i detta nummer.

BLÅ KÄRRHÖK *Circus cyaneus*

Vinterobsar:

En ad hane Årdala kyrka 9.1 (gm Jukka Väyrynen), 1 ad hane Sandasjön, Mörkö 15.1 (Ulf Modin), 1 ad hane Horn 14.1 (Göran Altstedt), 1 ad hane Vadsjön, Husby-Oppunda 6.2 (Tomas Larsson, Rickard Arvidsson), 1 hane V Fyrby, NV Öja 10.2 (Lars Eriksson), 1 ad hane Tummelsta, Ärla 18.2 (Mati Nömm), 1 ad hane Vadsjön, Husby-Oppunda 5.3 (Tomas Larsson, Rickard Arvidsson) samt 1 hane 26.11 Horn (Göran Altstedt).

Häckningstid:

En hona Vadsjön, Husby-Oppunda 1.6 (Tomas Larsson) och 1 hane Örsta, Stenkvista 7.7 (Ingemar Mählqvist).

Åtta vinterobsar gällande åtminstone sju fåglar är något fler än normalt. Under de senaste åren har antalet övervintrare sakta ökat. Från att ha varit en sällsynt vinterbesökare så påträffas den numera regelbundet vintertid i exempelvis

Vadsjön området. Sommarobsar är allttjämt ovanliga och långt ifrån årliga. Blåhöken häckade i norra Sörmland fram till början av sextioalet (Flättsjön).

ÄNGSHÖK *Circus pygargus* (32-3)

En ad hane Lindbacke, SV Nyköping 21.4 (Rikard Arvidsson, Jonny Werdin), 1 ad hane Vadsjön, Husby-Oppunda N Nyköping 17.5 (Jonny Werdin) samt 1 2k hane Högsjövågen, Vingåker 30.5 (Anders Nothagen).

Vårfynd dominerar inom vårt rapportområde och årets tre fynd ligger i linje med de senaste åren (4 fynd -94, 3 fynd -93). Noterbart är att det endast inrapporterats hannar i år.

STÄPPHÖK *Circus macrourus* (2-1)

En ad hona Tullgarnsnäs, Tullgarn 29.7 (Bo Hellberg, Britt Lundgren, Lena Pettersson Sigge Lingén).

Tredje fyndet av denna notoriskt svårbestämda art. De två föregående fynden rör en hona med ruvfläckar (?) som sköts på Mörkö i maj 1923 och en hane som sågs vid Lagnövikén, Vagnhärad 1954. Stäpphöken är en sällsynt men regelbunden sträckgäst i landet och de flesta fynden är från april-början av juni respektive augusti-oktober. Sommarfynd tillhör ovanligheterna, men arten har faktiskt häckat i Sverige. Det skedde 1952 då tre par häckade på Öland och två på Gotland. Det året sågs minst 34 exemplar.

ORMVRÅK *Buteo buteo*

27 vinterobservationer av minst 30 ex.
Sträck:
Cirka 100 ex sträckte 1.10 och cirka 500 ex 8.10 vid Tullgarn (Ulf Modin).

Antalet övervintrande individer har under detta år varit på en nivå långt över det normala. Förr gjordes endast enstaka vinterfynd. Förra årets 18 fynd var nära en dubbling tidigare högstanotering.

FJÄLLVRÅK *Buteo lagopus*

En till två ex Valla gård, Stora Malm 1.1-19.2 (Elsa & Berth Olausson, Bernth Andersson, m.fl.), 1 ex Ledarö, Hölö 31.1 (Erik Asplund), 1 2k Sandasjön, Mörkö 7.1-19.2 (Ulf Modin, Jan Oldebring, Daniel & Stefan Bengtsson), 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 15.1-1.2 (Ola Jonsson, Bernth Andersson), 1 ex SO Dybacken, Kjula 19.2 (Pedro Haglund, Karolina Bolund), 1 ex Ramshammar N Kjula 19.2 (Lars Eriksson), 1-2 ex Stenkvista 15.1-10.3 (Hans Bergström, Gösta E. Nilsson, Pedro Haglund, Karolina Bolund), 1 ad hona Hammarby k:a, Hammarby 27.2 (Bo Johansson), 1 ex Sandasjön, Mörkö 2-3.12 (Stefan Clason), 1 ex Segersta, Runtuna 2.12 (Kjell Karlsson), 1 ex Kilfröslunda, Överselö 15.12 (Mats Rönngren), 1-2 ex Stenkvistafälten, Stenkvista 1-31.12 (Ilva Hansson) samt 1 ad Jäders k:a, Jäder 28.12 (Lennart Bolund).

Sträck:

30 ex sträckte vid Tullgarn 1.10 (Ulf Modin). På samma lokal sågs även 35 ex sträcka den 8.10 (Ulf Modin).

Under de senaste åren har antalet övervintrande ex stabiliserats på 15-18 st. Före 1992 gjordes endast några enstaka vinterfynd per år.

KUNGSÖRN *Aquila chrysaetos*

Vinter:

En flög över Merlänna S Strängnäs 9.1 (Kent Söderberg), 1 ad och 1 2k Hjälmaresund, Öja 14.1 (Inga Söder), 1 ex 3k

Jönåker, V Nyköping 14.1 (Jörgen Israels-son), 1 2k Dragsjön, +ja 15-16.1 (Lars Eriksson), 1 ex Hagbyberga, Björkvik 16.1 (Urban Rundström), 1 ex Åndebol, S Katrineholm 5.2 (Urban Rundström), 1 2k på åtel Valnaren, Länna 7.2 och 9.2 (Bernt Andersson), 1 ex subad Skogshall NO Nyköping 12.2 (Jukka Väyrynen, Göran Andersson), 1 flög mot N Gröndal, Hällby 17.2 (Mati Nömm), 1 ad Skogshall, O Nyköping 18.2 (Göran Altstedt), 1 ad Sofiebergsåsen, Kjula 24.2 (Bo Johansson), 1 ex Vagnhärad 9.12 (Mats Blomstedt), 1 ad Kila Kyrkoruin, Gammelstad, V Nyköping 16-17.12 (Tomas Larsson), 1 ung Ärila golfbana, Nyköping 23.12 (Jonny Werdin), 1 ung Stensjön, Stora Malm 24.12 (Göran Andersson), 1 1k Erkan, V Nyköping 26.12 och 30.12 (Jan Gustafsson, Tomas Larsson) samt 2 juv Hässelbyholm, Fogdö 31.12 (Lennart Bolund).

Sena vårobsar:

En ad Vadsjön, Husby-Oppunda 9.5 (Jonny Werdin) och 1 subad Täckhammarsbron, N Nyköping 17.5 (Rikard Arvidzon).

En observation har gjorts under häckningstid vid kusten.

17 vinterobservationer är några fler än vad som rapporterats under tidigare år. Totalt bör det röra sig om 14-16 olika individer. Antalet övervintrande ex ökar även detta år och visar på en växande vinterstam i våra områden. Frågan är om det beror på en allmän ökning av antalet kungsörnar eller förändringar i häckningssområdena. Även antalet observationer under sträcktid ökar i år med nästan 20%. Troligen bidrar en viss ökad rapportering.

TORNFALK *Falco tinnunculus*

Vinter:

Ett ex Valla, O Katrineholm 17-26.1 (Bo Altstedt), 1 ex Strandstuviken, O Nyköping 10.2 (Anki Andersson), 1 ex Gorsingeholm, Strängnäs 18-23.2 (Lars Broberg, Björn Karlsson), 1 hane Örstadskärret, Eskilstuna 21.2 (Pedro Haglund), 1 hane Pilkrog, Järna 25.2 (Stefan Clason) samt 1 hane Yttereneby, Järna 3.12 (Stefan Clason, Erik Asplund),

Endast två inrapporterade häckningar att jämföras mot de 9-10 som varit mer normalt. Observationer under häckningstid har dock gjorts på ytterligare 7 platser.

Ser man till antalet lokaler som hyst fåglar under häckningstid så ligger det i fas med tidigare år, trots det låga antalet konstaterade häckningar. Vinterfynden däremot, fortsätter att öka.

AFTONFALK *Falco vespertinus* (25-2)

En hona Tandlaviken, Husby-Rekarne 6.5 (Bo & Eva-Lena Hernod) samt 1 hona Sandasjön, Mörkö 6.9 (Ulf Modin).

Fynd i normal omfattning.

LÄRFALK *Falco subbuteo*

Rapportskörden ger tyvärr ingen som helst bild av hur lärfalken uppträder inom vårt rapportområde. I år har endast sex säkerställda häckningar kommit till vår kännedom och fåglar har under häckningstid påträffats på ytterligare 20 lokaler.

Det är inte alltid lätt (eller ens önskvärt) att finna falkarnas bon, men enstaka observationer av ensamma fåglar under häckningstid är ofta ett bra indicium på

häckning i närheten av obsplatsen. Vi har idag en hyfsad täckning när det gäller rapporter från Eskilstuna och Strängnäsområdet, men när det gäller övriga delar är det näst intill obefintligt. Vi har endast tre rapporter från södra halvan av rapportområdet.

STENFALK *Falco columbarius*

En hona Stenkvistaföälten, SO Eskilstuna 10-25.2 (Ilva Hansson, Bo & Eva-Lena Hernod).

Stenfalkar ses regelbundet inom hela rapportområdet under sträcktid mars-april (sparsamt) och sept-okt. Fynd under sommar och vinter är däremot mycket ovanliga. Endast fyra tidigare vinterobsar är noterade. Troligen är denna hontecknade fågel på tidigt norrsträck och ingen egentlig övervint-rare.

PILGRIMSFALK *Falco peregrinus*

1 ex Skogshall, O Nyköping 19.3 (Göran Altstedt), 1 sträckande Nynäs, Bälinge 2.4 (Bertil Karlsson), 1 ad hane Rävsviken, Stora Malm 22.4 (Anders Nothagen), 1 ad hane Horn, NO Nyköping 25.4 (Göran Altstedt), 1 jagande Vadsjön, Husby-Oppunda 29.4 (Thomas Larsson), 1 ex Femöre, Oxelösund 30.4 (Jan Karlsson), 1 2k Horn, NO Nyköping 10.5 (Göran Altstedt), 1 ex Vattentornet Nyköping 13.5 (Kjell Karlsson), 1 ad hane Skogshall, NO Nyköping 5.6 (Göran Altstedt), 1 trol. ad hona Örsundet-Barvalappen, Barva 14.9 (Ilva Hansson), 1 ex Häggånsviken, Tullgarn 18.9 (Stefan Clason, Mats Blomstedt), 1 ex Stenkvista, O Eskilstuna 6.9-8.10 (Ilva Hansson, Gösta E. Nilsson, m. fl.), 1 ung Sjösa gård, O Nyköping 21.9 (Jörgen Israelsson), 1 ex

Fiholm, Jäder 30.9 (Mati Nömm), 1 ex Lövsund, Runtuna 30.9 (Kjell Karlsson), 1 juv Marsäng, SV Oxelösund 3.10 (Jan Gustafsson) samt 1 ad hane Sjösa gård, O Nyköping 8.10 (Jörgen Israelsson),

Nytt rekord med hela 17 fynd. Men fortfarande inga fynd som tyder på häckning, notera dock att drygt hälften av fynden härrör från våren.

JAKTFALK *Falco rusticolus* (9-2)

Ett ex Storängens inustriområde, Strängnäs 18.3 (Kjell Thorsén) samt 1 ex Strandstuviken, Nyköping 24.9 (Stefan Clason).

RAPPHÖNA *Perdix perdix*

3 par Askare, Vansö utsättning -95 (Ture Persson) samt 7 ex Stensjön 9.9 (Stig Löwenhamn) också här utsättning -95. Enstaka observationer finns från Mörkö, Hallsta, Flodafors, Enstaberga, Björksund, St.malm, Floda, och Palstorp, Tuna (Jonny Werdin, Urban Rundström, Ulf Modin m fl)

God rapportering av arten som naturligtvis starkt påverkas av mängden utplanteringar.

VAKTEL *Coturnix coturnix*

Spelande Fåglar:

Ett ex Harsta, Stigtomta NV Nyköping 3.5 (Leif Stål), en bevisligen utplanterad Kölsta Gård, Valla, O Katrineholm 16.5 - 21-6 (Bo Altstedt, Göran Andersson), 1-2 ex Bråhovdasjön NV Malmköping, 26.5 - 16.6 (Jukka Väyrynen), 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda N Nyköping 26.5-5.6 (Lennart Wahlén, Lars Lavender, Göran Andersson), 1 ex Kinger (P10), Vansö, Strängnäs 29.5-5.6 (Jocke Ed, Torsten

Karlsson, Leif Karlsson), 1-4 ex SO Hansta och Visen V Vingåker 15.6-20.6 (Lillemor Däckfors, Kent Carlsson m.fl.), 2 ex Gropptorp NV Katrineholm 16.6.27.6 (Bernt Andersson, Urban Rundström), 1 ex Stensjön, St Malm O Karineholm 16.6 (Per Flodin), 1 ex S Sundbyvikens gård, Kvicksund, Eskilstuna, 18.6 (Bo Gustafsson, Bengt Andersson), 1 ex S Tuna motell, Kiladalen V Nyköping 26.6-27.6 (Jonny Werdin, Marianne Mattiasson), 1-2 ex Öllsta Gård, Erkan, Kiladalen V Nyköping 26.6-27.6 (Jonny Werdin, Gabriel Ekman), 2 ex Fröberga, Kiladalen V Nyköping 27.6 (Gabriel Ekman), 1 ex Jäder, Eskilstuna 8.7-9.7 (Anders Lövgren), 1 ex Vansö k, Fogdö, Strängnäs 9.7-12.7 (Magnus Brandel, Leif Karlsson), 1 ex Kalkungtorp, Österåker V Katrineholm 15.7 (Joakim Ekman), 1 ex Stenkvistafälten S Eskilstuna 20.7 (Ilva Hansson).

Sannolikt 22 ex om man räknar bort den utplanterade samt tar hänsyn till risk för dubbelräkningar vid Vingåker och i Kiladalen. Årets antal är det högsta antal som inrapporterats. Notera f.ö. fynden i just Kiladalen och jfr detta plötsliga uppträdande med fynden av kornknarr i samma område.

VATTENRALL *Rallus aquaticus*

Vinter:

En till tre ex Reningsverket, Nyköping 1.1-27.1 (Lennart Wahlén, Tommy Karlström, Per Eriksson m fl), 1-3 ex Reningsverket, Nyköping 21.11-31.12 (Kjell Karlsson, Göran Altstedt, Rickard Arvidsson m fl), 1 ex Reningsverket, Mälarbåt, Strängnäs 2.12-12.12 (Torsten Karlsson) och 1 ex Ålspångaviken, Vadsbro, S Flen 30.12 (Göran Andersson).

Varmvattenutsläpp från bl.a. reningsverken har på senare år lockat fler skådare varför en liten ökning av vinterobsar kan skönjas.

SMÅFLÄCKIG SUMPHÖNA *Porzana porzana*

1 ex Kingslöt, Söderfjärden O Eskilstuna 29.4 (Pedro Haglund), 1 ex Svanviken, SV Nyköping 19.5-21.5 och 16.6 (Jan Gustafsson, Göran Andersson, Stig Löwenhamn), 1-2 ex Bettna reningsverk, Bettna NV Nyköping 24.5-4.6 (Göran Andersson, Per Flodin, Jan Gustafsson) 1 ex Länna bruk S Strängnäs 27.5-10.6 (Kent Söderberg, Björn Carlsson), 1 ex Kolsnaren, Vingåker 30.5 (Lillemor Däckfors), 1 ex Stensjön, St. Malm O Katrineholm 30.5-1.6 (Bernth Andersson, Urban Rundström), 1 ex Krogen, Lännaån S Strängnäs 3.6 (Torsten Karlsson, Staffan Hällbom), 2 ex översvämning av Nyköpingsån nära Skavstaavfarten N Nyköping 4.6 (Jan Gustafsson), 1 ex Kyrksjön, Björnlunda 6.6-10.6 (Ulf Andersson), 1 ex Valnaren, Länna S Strängnäs 7.6 (Mats Rönngren), 1 ex Storängen, Helgarö, Strängnäs 20.6 (Lars Broberg), 1 ex Kelmmingen NV Gnesta 25.6 (Ulf Andersson) samt 1 ex NV änden av Kyrksjön NO Katrineholm 31.7 (Tommy Karlström).

Femton eventuellt 16 spelande fåglar är nytt topprekord då det förra var på 14 ex 1984.

MINDRE SUMPHÖNA *Porzana parva* (41-1)

En hanne Avlasjön, N Björnlunda 7.6-16.6 (Ulf Andersson, Jan Gustafsson m fl).

KORNKNARR *Crex crex*

Spelande fåglar:

Ett ex Vadsjön, Husby Oppunda, N Nyköping 26.5-5.6 (Lennart Wahlén, Jan Gustafsson, Göran Andersson), 2-3 ex Svanviken SV Nyköping 29.5-5-6 (Lennart Wahlén, Andreas Dagenäs, Jonny Werdin), 1 ex Gropptorp, Österåker V Katrineholm 30.5-31.5 (Bernth Andersson), 1 ex Heby, Gåsinge NO Nyköping 1.6 (Lennart Wahlén), 1 ex Sjösa O Nyköping 2.6 (Lennart Wahlén), 1 ex Härnö, Gripsholmsviken, Mariefred 10.6 (Lars Karlsson), 1 ex Stensjön, St. Malm O Katrineholm 12.6-14.6 (Urban Rundström, Stig Löwenhamn), 1 ex S Dunkers k:a NV Malmköping 14.6-5.7 (Jukka Väyrynen), 3 ex Fröberga gård, Kiladalen V Nyköping 26.6 (Jonny Werdin), 1 ex O Kastardruinen, Kiladalen SV Nyköping 26,6 (Jonny Werdin), 1 ex S Lundby k;a Kiladalen V Nyköping 26.6 (Gabriel Ekman), 1 ex SV Jönåker, Kiladalen V Nyköping 26.6-27.6 (Jonny Werdin, Gabriel Ekman), 1 ex Öllsta gård, Erkan Kiladalen V Nyköping 26.6 (Jonny Werdin), 1 ex Skärmbylöt, Åker SO Strängnäs 27.6-7.7 (Staffan Hellbom), 2 ex nära P10, Vansö, Strängnäs 12.7 (Leif Karlsson), 1 ex Sanda, Fogdö, Strängnäs 20.7 (Magnus Brandel).

Sannolikt 19 ex om man tar hänsyn till ev. dubbelräkningar i Kiladalen. Notera att det hördes 8-9 ex 26-27.6 i Kiladalen utefter en sträcka på 10-15 km av endast två observatörer som stannade slumpmässigt på ett par platser. Jfr också detta med vaktel. Nitton spelande fåglar är den högsta siffran sedan Lrk:s tillkomst 1964. Att antalet ökat så markant kan också bero på att vi får in mer rapporter genom Sörmlandssvararen vilket också gäller andra arter.

RÖRHÖNA *Gallinula chloropus*

Häckningar:

Två par med varsin kull Valnaren, Länna 23.7 (Bernt Andersson), 1 par med 3 juv Stärkelsedammarna, Stigtomta 30.7 (Per Flodin, Göran Andersson), 1 par fick ut två kullar i Slottsdammen, Nyköping (Per Eriksson, Jan Gustafsson). Dessutom 1 juv Brannäs 2.8 (Tommy Pettersson). Under vår och försommar dessutom ca 20 ex från 13 andra lokaler.

Vinter:

Ett ex Nyköpings reningsverk 15.1-8.2 (Ola Jonsson, Lennart Wahlén).

Häckningarna ligger i linje med föregående års fem häckningar.

TRANA *Grus grus*

Konstaterad häckning från 23 lokaler. Dessutom 7 par på lämpliga lokaler under häckningstid utan att häckning kunnat säkerställas. Bland större sträckmängder kan nämnas 320 ex över Örsundet, Mälaren.

STRANDSKATA *Haematopus ostralegus*

En konstaterad häckning i inlandet:

1 par med 2 juv i Näsaren (Håkan Lernefalk). En trolig häckning i Yngaren (Gunnar Johansson) och flera par observerade under häckningstid, bl a på ön Dansken i Mälaren (Janne Andersson).

I stort sett samma omfattning som tidigare år där det normalt rör sig om 2-3 par, i huvudsak från Hjälmaran och Mälaren.

TJOCKFOT *Burhinus oedicnemus* (2-1)

Ett ex på strandängarna och åkrarna mellan Skansundet och Hörningsholm på norra Mörkö 6-7.5 (Christer Kåsby, Mats Blomstedt, Tommy Eriksson, Erik Asplund m fl).

Första "levande" fyndet i Sörmland. De båda tidigare noterade fynden från Enskär 1919 och Hävringe 1930 var båda skjutna exemplar (och möjligen artbestämda först därefter).

MINDRE STRANDPIPARE *Charadrius dubius*

Fem konstaterade häckningar och därutöver ett tiotal par observerade på lämpliga häckningsplatser runt om i Sörmland under maj-juli.

Samma omfattning som föregående år.

STÖRRE STRANDPIPARE *Charadrius hiaticulus*

Två konstaterade inlandshäckningar: 1 par med 2 juv vid Stigtomta (Leif Stål) och 2 juv vid Valnaren (Bernt Andersson). Dessutom några par observerade på lämpliga häckningsplatser utan konstaterad häckning.

Samma låga nivå på inlandshäckningar som tidigare år.

LJUNGPIPARE *Pluvialis apricaria*

De största flockarna på mellan 110-198 ex noterades på norra Mörkö 3-9.5 (Uffe Modin, Jan Oldebring mfl). Därutöver sågs 110-129 ex vid Gorsingeholm 1-16.5 (Torsten Carlsson, Kjell Thorsén, Kent Söderberg mfl) och 80 ex vid Brunnsta, Hällby 8.5 (Krister Bergh).

KUSTPIPARE *Pluvialis squatarola*

Inga vårobservationer. Samtliga inlandsobservationer utom en var under juli månad: 2-4 ex vid Vadsjön 17-25.7 (Göran Andersson, Jukka Väyrynen m fl) och 11 sträckande vid Gagnhäll, Fiskeboda 23.7 (Stig Löwenhamn). Ett ex vid

Räsviken, St Malm 6.8 (Ulrika Ahlbom).

Dessutom en sträckande flock med både kustpipare och myrspov med sammanlagt ca 70 ex vid Vadsjön 22.7 (Johan Wallin).

KUSTSNÄPPA *Calidris canutus*

Som mest 80 ex rastande under återsträcket i Hartsö-arkipelagen 26-27.8 (Lennart Wahlén).

SANDLÖPARE *Calidris alba* (95-2)

Två kustobservationer med en rastande vid St Garkast 20.8 (Lennart Wahlén) och en vid Enskär 9.9 (Göran Altstedt).

Normalt med ett par fynd i det yttre kustbandet.

SMÅSNÄPPA *Calidris minuta*

En vårobservation i form av 1 ex vid Strandstuviken 23.5 (Rikard Arvidzon).

Inlandsfynd:

Under sommaren och förhösten sågs 1-3 ex vid Vadsjön 17.7-19.8 (Göran Andersson, Per Flodin, Jonny Werdin m fl) och 1 ex vid Kyrkvattnet, St Malm 10-17.9 (Anders Nothagen, Urban Rundström).

MOSNÄPPA *Calidris temminckii*

Tio vårobservationer i inlandet: 2-4 ex under perioden 15.5-24.5 fördelade på lokalerna Gorsingeholm, Eskilstuna reningsverk, Stensjön och Öknasjön (Kent Söderberg, Hans Bergström, Leif Carlson mfl).

Nio observationer med 1-3 ex under perioden 15.7-10.9 fördelade på lokalerna Vadsjön, Räsviken St Malm, Stärkelse-dammarna Stigtomta och Ålspångaviken (Johan Wallin, Göran Andersson, Per Flodin m fl).

SPOVSNÄPPA *Calidris ferruginea*

En vårobservation: 1 ex vid Strandstuviken 31.5 (Ulf Andersson, Jonny Werdin).

Tio observationer med 1-9 ex under perioden 17.7-9.9 fördelade på lokalerna Kyrkvattnet St Malm, Kyrksjön Floda, Vadsjön, Ålspångaviken, St Garkast (Urban Rundström, Tommy Karlström, Göran Andersson, Jonny Werdin, Lennart Wahlén m fl).

SKÄRSNÄPPA *Calidris maritima*

Samtliga observationer från Hartsö-arkipelagen: 16 observationstillfällen sammanlagt under perioden januari-april och november-december, fördelade på flockar mellan 30-130 ex (Lennart Wahlén, Göran Altstedt, Göran Andersson, Jukka Väyrynen, Jan Oldebring). De största flockarna noterade under mars, april och december.

KÄRRSNÄPPA *Calidris alpina*

Ett 30-tal inlandsobservationer fördelade på 1-60 ex under perioden juli-oktober, varav 1/3 från Vadsjön, Husby-Oppunda. övriga lokaler är Kyrkvattnet St Malm, Rävsviken St Malm, Stensjön, Kyrksjön Floda, Pottskär Tumbo, Valnaren och Söderfjärden (14 observatörer).

Den största flocken på 60 ex sågs vid Vadsjön 24.7 (Per Flodin, Jonny Werdin).

MYRSNÄPPA *Limicola falcinellus* (87-4)

Ett ex vid Strandstuviken vid vardera 26.5 och 4.6 (Ulf Andersson, Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson mfl), 12.8-17.8 (Tommy Karlström, Göran Altstedt) och 6.9 (Jörgen Israelsson). Vidare 1 ex vid Tullgarnsnäs/Västerviken 30.7-1.8 (Uffe Modin).

Sparsam med ca 1-5 ex per år i rapportområdet.

BRUSHANE *Philomachus pugnax*

Sex observationer av flockar med över 100 ex: Under vårsträcket sågs ca 200 ex vid Svanviken, Nyköping 15.5 och över 500 ex på samma lokal 16.5 (Jonny Werdin). Vidare ca 250 ex vid Rävsviken, St Malm 14.5 (Bernth Andersson) och 100-200 ex vid Gorsingeholm, Strängnäs 16-17.5 (Björn Carlsson, Leif Karlsson). På sensommarsträck sågs ca 100 ex vid Vadsjön 20.8 (Jonny Werdin).

Huvudparten av vårsträcket över Sörmland detta år var koncentrerat till dagarna 14-17.5. Den ostadiga vädersituationen vid denna tid gjorde att många vadare rastade, jfr exempelvis ljungpipare.

DVÄRGBECKASIN *Lymnocyptes minimus*

Sammanlagt 22 vårobservationer under perioden 25.3-17.5, fördelade på 1-5 ex och på lokalerna Söderfjärden, Gorsingeholm, Valnaren, Stensjön, Kyrksjön, Näsnaren, Svanviken, Horn, Strandstuviken, Marsäng, Tullgarnsnäs, Pilkrogsviken, Björkarösund och Skansundet (16 observatörer). Av dessa hördes en spelande vid Kyrksjön 16.5 (Göran Andersson).

Sju höstobservationer med ett ex under perioden 17.9-25.10 fördelade på lokalerna Söderfjärden, Valnaren, Svanviken, Pilkrogsviken och Tullgarnsnäs (8 observatörer).

ENKELBECKASIN *Gallinago gallinago*

Flockar över 100 ex: ca 200 ex vid Stensjön, St Malm 17.4 (Göran Andersson) och som mest 125 ex vid Vadsjön

8.8-20.8 (Göran Andersson, Jonny Werdin).

DUBBELBECKASIN *Gallinago media* (30-3)

Tre observationer under året: 1 ex vid Marsäng 1.5 (Jonny Werdin), 1 spelande vid Svanviken 19-25.5 (Jan Gustafsson) och 1 ex vid Kyrksjön, Floda 23.7 (Tommy Karlström).

Arten är sparsam till sällsynt med ca 1-3 ex per år.

MORKULLA *Scolopax rusticola*

En vinterobservation: 1 ex vid Studsvik 17.2 (Ola Jonsson).

RÖDSPOV *Limosa limosa* (68-3)

Tre observationer under året: 2 ex vid Vadsjön 26-27.6 (Jonny Werdin, Jukka Väyrynen, Göran Andersson, Per Flodin) och en juv vid Tullgarnsnäs 16.9 (Daniel Bengtsson) och en juv (bedömd som sannolikt samma individ) vid Björkarö-sund, Mörkö 18.9 (Stefan Clason, Mats Blomstedt).

Årlig med enstaka observationer i Sörmland.

MYRSPOV *Limosa lapponica*

Tre vårobservationer: 2 ex vid Strandstuviken 26.4 (Jan Karlsson, Ulf Andersson), 70 sträckande mot NO vid Hartsö-arkipelagen 11.5 (Lennart Wahlén) och 1 ex vid Strandstuviken 20.5 (Nils Nilsson).

Fyra observationer utanför skärgården under sensommaren: 1 ex vid Strandstuviken 14.7 (Johan Wallin), ca 50 ex sträckande vid Vadsjön 24.7 (Jonny Werdin) och 1 ex på samma lokal 25-27.7 (Jörgen Israelsson, Jan Gustafs-

son, Göran Andersson). Vidare tre sträckande vid Gagnhäll, Fiskeboda 29.7 (Göran Andersson, Per Flodin).

Dessutom sågs en blandflock med myrspov/kustpipare på ca 70 ex vid Vadsjön 22.7 (Johan Wallin).

SMÅSPOV *Numenius phaeopus*

Sammanlagt 24 observationer under året fördelade på månaderna maj, juli och augusti och med ett antal på mellan 1-17 ex. Observationerna gjordes på lokalerna Stenkvistafälten, Gorsingeholm, Merlänna, Fogdö, Skundern, Kyrkvattnet St Malm, Stensjön, Näsnaren, St Malm, Vadsjön, Svanviken, Strandstuviken, Hartsö-Enskär, Rågö-Stångskär, Hävringe, Tullgarnsområdet och Mörkö (17 observatörer).

STORSPOV *Numenius arquata*

Ingen konstaterad häckning under året.

Enstaka individer eller par observerade på 10 lämpliga häckningslokaler under häckningstid: Sofiebergsåsen Kjula, Vibyfälten Kjula, Mågla strandäng, Barvalpen, Gorsingeholm, Hagbyberg Björkvik, Svanviken, Hallbosjön, Sandsjön Mörkö och Björkarösund Mörkö (10 observatörer).

SVARTSNÄPPA *Tringa erythropus*

Större flockar: 60-110 ex vid Vadsjön 11-14.5 (Rikard Arvidzon, Jonny Werdin, Göran Andersson).

RÖDBENA *Tringa totanus*

Inlandshäckningar:
En trolig häckning vid Vadsjön (Göran Andersson).

GRÖNBENA *Tringa glareola*

Större flockar: ca 300 ex vid Svanviken,

Nyköping 15.5 (Jonny Werdin) och
ca 200 ex vid Gorsingeholm 17.5 (Leif
Karlson, Kent Söderberg, Björn Carlson).

ROSKARL *Arenaria interpres*

Fyra konstaterade häckningar: 2 par
inom Rågö-Stångskärsområdet (Arne
Andersson) och 2 par i Hartö-Enskärsom-
rådet (Lennart Wahlén).

SMALNÄBBAD SIMSNÄPPA *Phalaropus lobatus* (88-5)

Minst tre observationer under året av
sammanlagt 5 individer: 3 ex (2 honor,
1 hane) vid Strandstuviken 23-24.5
(Rikard Arvidzon, Jonny Werdin, Arne
Andersson, Jan Oldebring mfl), 1 juv vid
Nasen, Barva 2-5.9 (Bo Gustafsson, Ilva
Hansson, Lennart Karlsson) och 1 ex vid
Rävsviken, St Malm 17.9 (Henry Johans-
son).

BREDSTJÄRTAD LABB *Stercorarius fulvicarius* (6-1)

En ad hona sträckte mot NO vid
Hävringe 13.5 (Jörgen Israelsson, Göran
Andersson, Jukka Väyrynen m.fl.).

Antalet observationer av bredstjärtad
labb skulle sannolikt öka med ökad
skådaraktivitet i ytterstörstgården. Avsak-
nad av lättillgängligare utskjutande
fastlandsuddar och beroendet av båt för
att ta sig längre ut i skärgården motverkar
en sådan utveckling.

LABB *Stercorarius parasiticus*

Två par häckade inom Rågö-Stång-
skärs fågelskyddsområde (Arne Anders-
son).

OBEST. LABB *Stercorarius parasiticus/ pomarinus*

En ad sträckte mot O 25.5 vid
Tandlaviken, Husby-Rekarne, Esklistuna
(Kent Carlsson).

Trots viss sträckbevakning i både
Mälaren och Hjälmararen så är inlansfynd
fortfarande mycket ovanliga i landskapet.

SVARTHUVAD MÅS *Larus melanocephalus* (0-1)

Ett ex 2k vid Fagerviksholmen, Söder-
fjärden 10.9 (Bo och Eva-Lena Hernod).

Första fyndet i rapportområdet. Ett
första fynd som var väntat då fynden i
övriga Sverige ökat markant under de
senaste åren och nu är uppe i runt 100.

DVÄRGMÅS *Larus minutus*

Minst 20 observationer av sammanlagt
ca 123 ex under året. Därav var hälften av
observationerna och ca 116 ex vid Fiske-
boda, Hjälmararen vilka sträckte under
perioden 2.8-10.9 (Göran Andersson,
Urban Rundström, Stig Löwenhamn,
Anders Nothagen m fl). Den högsta
dagsciffran på 16 ex noterades 10.9 (Stig
Löwenhamn).

Övriga observationer: 1 ad vid
Strandstuviken 6.5 (Göran Andersson),
2 ex (1 ad, 1 2k) vid Vadsjön 19-23.5
(Marianne Mattiasson, Tomas Larsson,
Lennart Wahlén mfl), 1 2k vid
Strandstuviken 21-22.6 (Jörgen Israels-
son, Göran Altstedt), 1 juv vid Pottskär,
Tumbo 8.8 (Lars Eriksson, Gösta Nilsson),
1 ex mot V vid Mälby, Mälaren 26.9 (Björn
Fors) och 2 ex vid Daviken, Hjälmararen
10.9 (Göran Andersson).

Observationerna av dvärgmåsen under
våren är mycket sparsamma både vid
kusten och i inlandet. Under återsträcket
på sensommaren och hösten är den dock

betydligt vanligare och då vid Hjälmaran och Mälaren, med Fiskeboda vid Hjälmaran (bl a vid Skorve) som en mycket god sträcklokal. Dvärgmåsen har uppenbarligen Hjälmaran och Mälaren som en viktig sträckled mot V och SV under återsträcket. Man bör också känna till att dvärgmåsen ökat i exemplet Finland och att mängden förbisträckande fåglar under hösten utefter den svenska sydostkusten också ökat.

SKRATTMÅS *Larus ridibundus*

Kolonier rapporterade från 13 lokaler med sammanlagt ca 1 100 par (11 observationer). Kolonistorlekarna varierade mellan 2-400 par (400 par vid Viltvattnet, Valla gård).

Det är en liten ökning jämfört med 1994 (då 11 lokaler med sammanlagt 950 par). Skrattmåsen har inte haft en minskning i rapporterade kolonier och par under 90-talet, utan snarare en relativt konstant nivå. Däremot är det en kraftig minskning jämfört med omfattningen på 60-talet. Hälften av det totala antalet häckande par återfinns idag vid olika viltvatten. Iordningställandet av viltvatten har sannolikt bromsat skrattmåsens tillbakagång.

Större rastande flockar: 800 ex vid Gorsingeholmsviken 23.4 (Kjell Thorsén).

SILLTRUT *Larus fuscus*

Inlandshäckningar: 5 par på ön Dansken, Mälaren (Björn Carlsson, Kent Söderberg). Vinterobservationer: 2 ex (1 ad, 1 2k) vid Strandstuviken 1.1 (Tommy Karlström)

VITTRUT *Larus hyperboreus* (26-3)

Tre olika individer observerade under vinterperioden: 1 2k vid Fiskehamnen,

Oxelösund 1.1 (Jukka Väyrynen, Göran Andersson, Per Flodin), 1 3k vid Nyköpings hamn och vid Björshults soptipp 29.1-1.2 (Jan Gustafsson, Göran Altstedt, Jonny Werdin) och 1 2k vid Närsjöfjärden, Eskilstuna 19-20.3 (Inga Söder, Göran Nyström, Bo Gustafsson).

Komplettering från 1994: 1 ex 2k vid Kvicksund 24.11 (Stefan Johansson). Låg i rännan i gränsområdet mellan Sörmland och Västmanland ("sågs även på Sörmlandssidan").

HAVSTRUT *Larus marinus*

Ingen konstaterad inlandshäckning. Dock observerad på ön Dansken, Mälaren under häckningstid, i Tynnelsöfjärden, i Söderfjärden samt 1 ex på bo på Lindholmen, Yngaren (Gunnar Johansson).

SKRÄNTÄRNA *Sterna caspia*

Ca 30 par häckade (20 ungar) på Gråsskären (Leif Nyström, Roland Staav).

SILVERTÄRNA *Sterna paradisaea*

Inlandsobservationer: 3 ex mot N vid Mälby kvarn, N Malmköping 4.5 (Jukka väyrynen), 1 ex i fisktärnekoloni i Skundern, N Malmköping 26-30.5 (Jukka Väyrynen), 7 sträckande 5.8 och 4 sträckande 19.8 vid Skorve, Fiskeboda (Stig Löwenhamm) samt 1 juv vid Kolsundet, Stallarholmen 14.8 (Fredrik Ellin).

SMÅTÄRNA *Sterna albifrons* (32-1)

Ett ex vid Strandstuviken/Snäckviken under perioden 29.4-22.5 (Göran Altstedt, Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson, Lenart Wahlén m fl).

Arten i stort sett årlig i Sörmland sedan 1972.

SVARTTÄRNA *Chlidonias niger* (69-7)

Fyra observationer under året: en sträckande vid Hävringe 13.5 (Jan Gustafsson), 1 ex vid Marsäng 16.5 (Jonny Werdin), 1 ex vid Valdemaren 21.6 (Mattias Andersson) och 4 sträckande vid Fiskeboda, Hjälmaren 27.7 (Pelle Moqvist, Stig Löwenhamn).

SILLGRISLA *Uria aalge*

Ett ex sågs i Hartsö-arkipelagen 18.2 (Lennart Wahlén).

Första vinterobservationen under 1990 talet.

TORDMULE *Alca torda*

Häckningar: Ca 150 par i Hartsö-arkipelagen samt 1 par i Strandstuviken.

Vinter: Rapporter från Ytterskären i Hartsö-arkipelagen, ca 30 ex 5.2 (Göran Altstedt) och 50-60 ex 18.2 (Jukka Väyrynen).

Häckningarna i Hartsö-arkipelagen är en ökning med ca 40 % sedan föregående år, men om man jämför med de goda åren innan minken började härja är summan ungefär bara 75 %. Vinterobservationerna är väsentligt högre än 1994.

ALKEKUNG *Alle alle* (9-1)

Ett ex hittades under ett fågelbord 19.11 i centrala Kungsör (Börje Wennerström).

Fågeln var vid liv och togs om hand och transporterades senare till Göteborg. Fågeln har sannolikt kommit på avdrift i det kraftiga oväder som rådde dagarna före, bl.a. var hela Göteborg lamslaget av ett rejält snöoväder.

RINGDUVA *Columba palumbus*

Januari- och decemberobservationer: Från januari föreligger två rapporter om ett respektive två ex från Eskilstuna trakten (Rune Kronholm, Bo & Eva-Lena Hernod). I december en rapport om två ex vid Sundbyholm, Eskilstuna (Pedro Haglund, Karolina Haglund).

Stora ansamlingar: Ca 1000 ex vid Vadsjön, Nyköping 8.4 (Göran Altstedt) och ca 23000 ex sträckande 1.10 vid Marsäng, Nyköping (Jonny Werdin).

Samma antalet individer sedda som föregående vinter.

TURKDUVA *Streptopelia decaocto*

Rapporter föreligger om minst fem häckningar, ett par Tegelbruket, Stallarholmen och fyra par i Katrineholms tätort (Håkan Lernefalk, Stig Löwenhamn, Mårten Johansson m.fl.).

Tyvär saknas det uppgifter från Nyköping och Södertälje om par i lämplig miljö. Annars ligger antalet par i nivå med 1994. Men sett under hela 1990 talet minskar arten kraftigt, eller är det brist på rapportering.

BERGUV *Bubo bubo*

Endast en häckning rapporterad även i år, därutöver ropande fåglar på ca 15 lokaler. Under hösten observerad på två lokaler.

Rapporteringen klart bättre än förra året, men konstigt nog endast rapport om en häckning. Rapporter med berguv-slokaler kan ske till Sörmlandsvararen. Vi registrerar endast lokalerna i Rrk,s arkiv, samt redovisar till databanken för hotade arter.

HORNUGGLA *Asio otus*

Ett bottenår för hornugglehäckningar, endast nio häckningar rapporterade. I övrigt finns två vinternoteringar 1 ex Ekeby gård, Dunker, NV Malmköping 11.1 (Jukka Väyrynen) samt 1 ex vid lotsstation i Oxelösund 27.1 (Jonny Werdin).

Under 1990 talet har det rapporterats i snitt 23 häckningar per år, toppåret var 1994 med 38 häckningar. Däremellan har det funnits bottenår nämligen 1991 med tio häckningar samt årets nio häckningar. Vi får se om vi kan få en uppgång så att det blir ett toppår 1998 och åter ett bottenår 1999, då har det under hela 1990 talet följt en viss rytm med toppår respektive bottenår vart fjärde år.

JORDUGGLA *Asio flammeus*

Rapporter om åtta olika individer under året. Ett ex 5.4 reningsverket, Eskilstuna (Kristen Bergh), 1 sträckande 16.4 Femöre, Oxelösund (Göran Altstedt), 1 jagande 22.4 Solö, Fogdö, Strängnäs (Magnus Brandel), 1 jagande 1.5-5.5 Marsäng, Nyköping (Jonny Werdin m.fl.), 1 jagande 17.5-19.5 Svanviken, Nyköping (Jonny Werdin m.fl.), 1 jagande 15.6-21.7 Gorsingeholm, Strängnäs (Kent Söderberg, Torsten Karlsson, Joakim Ed m.fl.), 1 jagande 18.9 Stensjön, Katrineholm (Göran Andersson) samt 1 sträckande 12.10 Marsäng, Nyköping (Rikard Arvidzon).

På flera av lokalerna är det passande häckningsbiotop för arten, trots det har det endast setts en individ på varje plats under häckningstid. Det blev en ökning av antalet exemplar i rapportområdet i år jämfört med 1994 då det endast sågs ett

ex. Det näst bästa året under 1990 talet, men då skall man ha klart för sig att 1993 ringmärktes flera individer på Enskär. I år är det bara fåglar från inlandet.

NATTSKÄRRA *Caprimulgus europaeus*

Rapport om 22 spelande fåglar föreligger, samt ett överkört ex i slutet av juli.

Mönstret stämmer med hypotesen från 1994 års fågelrapport om att vart fjärde år kan vara ett toppår. Årets siffra är en liten förbättring mot ifol. Om det skall bli vart fjärde år som toppår så är det 1997 som blir ett bra år. Snittet för 1990 talet är ca 19 ex.

TORNSEGLARE *Apus apus*

Två stora ansamlingar är rapporterade, från 21.5 med ca 3-5000 ex vid Näsnaren, Katrineholm (Anders Nothagen) och från 30.7 med ca 1000 sträckande Bergshammar, Nyköping (Jonny Werdin).

Säkerligen finns det flera fina dagar i slutet av juli eller i början av augusti där man kan uppnå höga dagssiffror på sträckande fåglar.

KUNGSFISKARE *Alceda atthis*

Häckningarna är endast två i år, ett par i Brobyån, Katrineholm (Anders Nothagen) och ett par vid Sjöholm, Näsnaren, Katrineholm (Stig Löwenhamn, Agne Swenzen).

Troliga häckningar eller lokaler där individer setts under häckningstid, Skjulsta, Eskilstuna (Gösta E Nilsson m.fl.), Kolsta, Eskilstuna (Christer Axelsson m.fl.), Näshultaån, Eskilstuna (Kent Carlsson m.fl.), Torshälla hamn, Torshälla (Jan Sjöstedt m.fl.), Vilsta herrgård,

Eskilstuna (Bo Gustafsson m.fl.), Frösjön-Klemmingen, Gnesta (Ulf Andersson) samt Bränningeån, Södertälje (Stefan Clason m.fl.)

Övriga rapporter kan överföras till höst, vinter och tidig vår. Lokaler där fåglar setts.

Nyköping:

Nynäs slott, Lövsund, Nyköpings reningsverk, Horn, Ångaviken och Marsäng (Jonny Werdin, Göran Altstedt, Kjell Karlsson m.fl.).

Trosa:

Källvik (Lennart Wahlén).

Södertälje:

Skansundet, Mörkö, Åleström, Ån vid St. & lilla Måsnaren (Ulf Modin, Stefan Clason, Daniel Bengtsson, Nils Karlsson).

Strängnäs:

Mälarbåtar, Bergaån, Fagerviksholm (Leif Karlsson, Torsten Karlsson, Kent Söderberg, Joakim Ed, Björn Carlsson m.fl.).

Eskilstuna:

Söderfjärden, Örsundet, Borsökna sjön, Bibybron och Nordön (Lars Eriksson, Hans Bergström, Carina Jarl m.fl.).

Katrineholm:

Fiskeboda (Lillemor Däckfors m.fl.).

En minskning av antalet häckande par från ifjol, men flertalet av lokalerna som är rapporterade är de samma som föregående år. Så även om häckning ej kunnat konstaterats är det fortfarande ungefär samma antal lokaler, där fåglar setts under häckningstid, som 1994. Vinterlokalerna är också välkända, från några finns det nästan dagliga rapporter om övervintrande fåglar.

HÄRFÅGEL *Upupa epops* (45-3)

Tre rapporterade fåglar; 1 ex 14.5 Rosenlund, Djupvik, Katrineholm (Henry

Karlsson gm Anders Nothagen), 1 ex 25.5 Laxne, Gnesta (Anders Andersson gm Mats Karström) och 1 ex Viby, Eskilstuna (Tore Andersson gm Barbro Hedström).

Arten är ej årlig i rapportområdet, tre ex är tangering av högsta antalet observerade individer på ett år. Som så ofta annars så är det icke-skådare som upptäcker uppseendeväckande arter som denna.

GÅSPETT *Picus canus* (5-1)

En hona sedd vid två tillfällen, 19.2 och 5.3 i Borsökna, Eskilstuna (Carina Jarl).

Andra året i rad som gråspett ses i landskapet.

MINDRE HACKSPETT *Dendrocopos minor*

Arten var inventeringsart under året och Rrk ville ha in samtliga observationer under tiden 1.4-31.7. Ca 70 par har rapporterats under häckningstid från något färre lokaler.

En rejäl ökning från föregående år då endast nio rapporter förelåg. Möjligen kan det faktum att arten var inventeringsart ha påverkat resultatet positivt.

TRETÅIG HACKSPETT *Picoides tridactylus*

Endast en rapport om en hane 10.4 S Slätmossen, Fors, Eskilstuna (Krister Bergh).

Ett verkligt bottenapp för arten under året i rapportområdet, under 1994 sågs 8 ex i området.

TRÄDLÄRKA *Lullula arborea*

Summa 65 revir eller häckningar rapporterade samt massor med sträck-

ande individer under vår och höst (100 ex).

En ökning med nästan 4 ggr fjolårets rapportering. Årets rapporter speglar säkert ungefär ett normalår för arten när man inte gör speciella insatser genom olika inventeringar eller upprop.

SÅNGLÄRKA *Alauda arvensis*

Ett ex 1.1-8.1 Björshults sopptipp, Nyköping (Göran Andersson m.fl.), 1 ex 1.1 Valnaren, Strängnäs (Kent Söderberg) samt hela 24 ex 18.1 Strandstuviken, Nyköping (Hans Sandberg).

Arten är ej årlig under vintern i området. Anmärkningsvärt är den stora flock som sågs vid Strandstuviken.

BÄRGLÄRKA *Eremophila alpestris* (37-4)

Ett ex 20.2 Hörningsholm, Mörkö (Lennart Wahlén), 1 ex 16.4 Stensjön, Katrineholm (Urban Rundström) samt 2 ex 28.4 Stensjön, Katrineholm (Bernth Andersson, Göran Altstedt).

Återigen ett bra år för arten, men tyvärr inga observationer under hösten d.v.s. samma mönster som 1994 med observationer under vinter-vår. Rättelse på antalet observerade individer för åren 1964 och framåt.

BACKSVALA *Riparia riparia*

Ca 1250 bohål rapporterade vilket är lite mindre än föregående år, men mer än 1993 års rapportering.

I år saknas det rapporter från Eskilstunaområdet där man haft koll på arten ordentligt förr om åren. Om man antar att det finns ungefär lika många bohål som 1994 i Eskilstuna hamnar man på ca 2000-2200 bohål i rapportområdet.

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA *Anthus cervinus*

Vår:

En rastande 29.4 Snäckviken, Nyköping (Göran Altstedt), 1 sträckande 30.4 Stora Bötet, Nyköping (Jan Gustafsson, Anki Andersson), 1 ex 3.5 Horn, Nyköping (Göran Altstedt), 1 rastande 9.5 Snäckviken, Nyköping (Lennart Wahlén), 1-2 rastande Strandstuviken 13.5-24.5 (Jörgen Israelsson, Jan Oldebring, Arne Andersson m.fl.), 1 ex 25.5 Tullgarnsnäs, Trosa (Tommy Karlström) samt 1 sträckande 28.5 Västerviken, Tullgarn, Trosa (Stefan Clason).

Nästan en fördubbling av observationer under våren.

SKÄRPIPLÄRKA *Anthus petrosus*

Under vintern 1 ex 27.1-28.2 Stora Garkast, Hartsö (Lennart Wahlén, Göran Altstedt).

Tre par häckade i Rågö-Stångsärs fågelskyddsområde (Arne Andersson).

Återigen en trolig övervintring i Hartsö-arkipelagen.

GULÄRLA *Motacilla flava*

Drygt 30 häckningar rapporterade, genast sjönk antalet par i och med att arten försvann som inventeringsart.

Vid Vadsjön, Nyköping sågs ca 200 ex av den nordliga rasen 24.5 (Stefan Bengtsson).

SÄDESÄRLA *Motacilla alba yarrellii* (3-1)

En sjungande hane 12.5-13.5 på Hävringe, Oxelösund (Göran Andersson, Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson m.fl.).

Senast en engelsk sädesärsla sågs var 1991.

SIDESNSVANS *Bombycilla garrulus*

Ett rekordår för sidensvans under årets sista månad, flockar med flera tusen individer sågs på flera platser.

STRÖMSTARE *Cinclus cinclus*

Tre häckningar rapporterade; Mälby kvarn, Björnlunda (Ulf Andersson), Nykvarn (Sigge Holmberg gm Jukka Väyrynen) samt Gisekvarn, Trosa (Jan Gustafsson, Anki Andersson). Därutöver finns det en rapport om 1 ex 30.7 Bärstabadet, Stigtomta (Leif Stål).

En stor ansamling med 20 ex 30.12 Christineholm, Nyköping (Jonny Werdin m.fl.).

Arten är regelbunden häckare i rapportområdet med något enstaka par, även om den inte rapporteras in varje år.

GÄRDSMYG *Troglodytes troglodytes*

50 häckningar rapporterade. Från januari-februari och december finns det rapporter om ca 60 olika individer.

Rejäl ökning av båda kategorierna.

RÖDHAKE *Erithacus rubecula*

Vinter:

Ett ex Parken zoo, Eskilstuna 3.1 (Rune Kronholm), 1 ex Oxelösund 8.1 (Lennart Wahlén), 1 ex Brandholmen, Nyköping 13.1 (Göran Altstedt), 1 ex Vivesta, Oxelösund 6-8.1 (Jonny Werdin), 1 ex Slagsta, Eskilstuna 15 och 28.1 (Bo och Eva-Lena Hernod), 1 ex Berga, Åker 24.1 (Bernt Andersson), 1 ex Länna, S Strängnäs 28.1 (Kent Söderberg), 1 ex Måsnaren, V Södertälje 1-11.2 (Stefan Clason, Nils Karlsson), 1 ex Kyrkogården, Oxelösund 4.2 (Jonny Werdin), 1 ex Berg, Selaön, Stallarholmen 5.2 (Fredrik Ellin), 1 ex Parken zoo, Eskilstuna 18.12 (Rune

Kronholm), 1 ex Femöre, Oxelösund 18.12 (Jonny Werdin), 1 ex St Hult, Råby-Rekarne 23.12 (Bo Gustafsson).

Förvånansvärt många vinterfynd denna förhållandevis stränga vinter.

BLÅHAKE *Luscinia svecica*

Vårfynd och ringmärkta:

Ett ex Horn 12.5 (Göran Altstedt), minst 2 ex Hävringe, Oxelösund 12-13.5 (Jukka Väyrynen), 1 hane Stensjön 20.5 (Henry Johansson), 1 ex ringmärkt Idö, Söderfjärden 11.7 samt ytterligare 46 ex ringmärkta på samma plats under perioden 18.8-27.9 (Lars Broberg).

SVART RÖDSTJÄRT *Phoenicurus ochrurus*

En hane Lever, Nyköping 22.4-juli (Lennart Wahlén, Jukka Väyrynen m.fl.), 1-2 ex Järnbolaget, Södertälje 8.5-28.5 (Stefan Clason, Jan Oldebring), 1 hona rastade på Lillrö, Hartsö 11.5 (Lennart Wahlén), 1 hona Hävringe, Oxelösund 12-13.5 (Göran Andersson, Jukka Väyrynen), 1 sjungande SSAB, Oxelösund 9.6 (Jonny Werdin), 1 hane Hamnen, Södertälje 26.6 (Stefan Clason).

En hybrid-hane Svart rödstjärt-Rödstjärt häckade med en vanlig rödstjärt-hona vid Södertälje södra.

SVARTHAKAD BUSKSKVÄTTA *Saxicola torquata* (3-2)

En hane Vickelby/Ingesspjuta, Vallby, N Eskilstuna 26.5 (Hans Bergström).

Sällskapade med en hontecknad obestämd buskskvätta som tyvärr ej sågs tillräckligt väl för säker artbestämning. Totalsumman inkluderar östliga raser också.

SVARTHAKAD BUSKSKVÄTTA *Saxicola torquata maura/stejnegeri*

En hontecknad Tullgarnsnäs 8.10 (Bo Hellberg, Britt Lundgren, Maud Wickman, Uffe Modin, Göran Andersson m.fl.).

1:a fyndet av denna östliga ras i rapportområdet.

RINGTRAST *Turdus torquatus*

En hane Råby-Rekarne k:a 6.5 (Bo Gustafsson), 1 hane Stenåsvägen, Borsökna, Eskilstuna 15.5 (Krister Bergh), 1 hane Sörtorp, Länna 15-16.5 (Bernt Andersson, Kent Söderberg, Göran Andersson), 1 hane Bara, Oxelösund (gm Jonny Werdin), 1 hane mellan Arnö och Flättna, Nyköping 24-28.10 (Lennart Wahlén, Göran Altstedt, Marianne Mattiasson).

TALTRAST *Turdus philomelos*

Ett ex Hansjön, V Nyköping 11.12 (Jonny Werdin).

Mycket ovanligt med vinterfynd av denna art.

RÖD Vingetrast *Turdus iliacus*

Totalt 88-91 ex under perioden 3-30.12.

Rekordmånga vinterfynd gjordes i nedan nämnda flockar av björktrast.

DUBBELTRAST *Turdus viscivorus*

Tre ex Hässelbyholm, Fogdö, V Strängnäs 10-28.1 (Kent Söderberg, Krister Bergh), 1 ex Mellsjön, Oxelösund 26.1 (Jonny Werdin), min 5 ex Ekholmen, Sundby 28.1 (Pedro Haglund, Karolina Bolund), 48 ex perioden 2-31.12

Normal siffra under förvintern och återigen rekordmånga rapporter för senvintern.

BJÖRKTRAST *Turdus pilaris*

Flockar >1000 ex:

Ca 2000 Hansjön, V Nyköping 11.12 (Jonny Werdin), ca 2000 Romholmen, Horn, O Nyköping 12.12 (Jonny Werdin), ca 1000 Tvären, Studsvik, NO Nyköping 12.12 (Jonny Werdin), ca 1000 Arphus, Söderfjärden 13.12 (Kent Söderberg), ca 3000 Bergshammar, V Nyköping 27.12 (Jonny Werdin).

Vintern 95/96 kommer vi att komma ihåg då vi i början av december invaderades av enorma trastflockar från öster av sällan skådat slag, till och med massmedia uppmärksammade fenomenet. Den absoluta majoriteten av trastarna var förstas björktrast och ovan listas endast de största inrapporterade flockarna.

GRÄSHOPPSÅNGARE *Locustella naevia*

Totalt 78 sjungande under perioden 19.5-23.7. Procentuellt sett toppar Strängnäs med 41% följt av Eskilstuna 23% och Nyköping med 17%.

Fyra ex ringmärkta vid Idö, Söderfjärden 2.8-20.9 (Lars Broberg).

FLODSÅNGARE *Locustella fluviatilis*

En sjungande Kanotklubben, Mora, Sundby 22.5-10.6 samt 2 på samma plats 10.6 (Pedro Haglund, Karolina Bolund), 1 sjungande N Mågla gård, Söderfjärden 25.5 (Bo Gustavsson, Bruno Nord), 1 hane Bergshammar, V Nyköping 26-31.5 (Lennart Wahlén, Jonny Werdin), 1 sjungande Gullringens utlopp, Strängnäs 28.5 (Svante Strand), 2 sjungande Viksberg, S Södertälje 30.5-5.6 (Stig

Stridh, Lennart Jansson), 2 hanar Hedenlunda slott/kursgård 30.5-11.6 (Berth och Elsa Olausson, Sigge Holmberg), 1 hane Södertuna, N Gnesta 1.6 (Lennart Wahlén), 1 hane Jakobsberg, Björnlunda 2.6 (Lennart Wahlén), 1 ex sjungande Ryssbergen, Nyköping 31.5-3.6 (Jan Gustafsson, Jonny Werdin, Jukka Väyrynen, Gabriel Ekman), 1 sjungande f.d. Öknasjön 2 km SV Råby-Rekarne k:a 3-11.6 (Lennart Karlsson m.fl.), 1 ex sjungande Bråhovda N Malmköping 4.6 (Jukka Väyrynen), 1 sjungande Kvarnbäcken, Barva 5.6 (Lars Broberg), 1 sjungande S Öja gård, Eskilstuna 9.6 och 19.7 (Lars Eriksson), 1 sjungande S Bergshammar, Fodgö, Strängnäs 10.6 (Svante strand), 2 ex sjungande Visen, Vingåker 16-20.6 (Lillemor Däckfors, Kent Carlsson m.fl.).

Även flodsångaren får en hög årsnotering detta goda nattfågelår.

BUSKSÅNGARE *Acrocephalus dumetorum* (22-1)

En sjungande Frösäng, Oxelösund 10.6 (Jan Gustafsson).

Normalt både i antal och tid.

KÄRRSÅNGARE *Acrocephalus palustris*

Totalt 51 sjungande exemplar mellan 21.5 och 12.7 varav 35% i Nyköpings kommun.

En häckning konstaterad vid Ökna, Flodafors (Berth och Elsa Olausson), 1 ungfågel ringmärkt vid Tandlaviken, Husby-Rekarne, Eskilstuna.

Övriga höstfynd är 2 ex ringmärkta Idö, Söderfjärden 24.8 (Lars Broberg),

1 ex ringmärkt Enskär 27.8 (Urban Rundström, Lennart Wahlén), 1 ex Brandholmen, Nyköping 8.9 (Lennart Wahlén).

Summa 59 fynd får anses vara ett bra år.

TRASTSÅNGARE *Acrocephalus arundinaceus*

Flest individer vid Söderfjärden med 9 sjungande under perioden 3.5-2.7 fördelade enligt: Fiholmsby 1, Mågla 3, Örsundet 1, Barvalappen 1 samt Lindholmarna 3.

Övriga fynd:

1-3 sjungande Näsnaren, Katrineholm 7.5-16.6 (Håkan Lernefalk, Stig Löwenhamn), 1 sjungande Lagmansö, Lerbo 23.5 (Göran Andersson), 1 sedd Stensjön, St. Malm 23.5 (Göran Andersson), 1 sjungande Vadsjön, Husby-Oppunda, Bettna 26.5-1.7 (Göran Andersson, Lennart Wahlén, Per Flodin), 1 sjungande Täckhammar, Långhalsen/Nyköpingsån 31.5-10.6 (Lennart Wahlén), 1 par Valnaren, Länna. Vid den sistnämnda lokalen gjordes regelbundna observationer under tiden 2.6-13.7 med två varnande ex 10.7 (Kent Söderberg, Leif Karlsson).

11 ex ringmärkta Idö, Söderfjärden 10.7-19.8 (9 ad och 2 juv).

Summa 29 exemplar är en hög siffra.

HÖKSÅNGARE *Sylvia nisoria*

En hane sjöng på Lacka, Västerljung 20.5 (Lennart Wahlén), 3-4 hanar på Enskär i juni (Lennart Wahlén, Göran Altstedt, Göran Andersson), en häckning konstaterad på Enskär i juli, 2 pull (Lennart Wahlén, Göran Altstedt, Göran Andersson), 1 ad hane Nordöstra delen av Oaxen, O Mörkö 13.7 (Urban Rundström).

Färre revir på Enskär jämfört med tidigare år.

SVARTHÄTTA *Sylvia atricapilla*

En hane Åsgatan 49, Katrineholm 3.1-12.2 (Urban Rundström), 1 hane Frisörv. 4, Fors 24.1-28.1 (Gösta E. Nilsson).

Två exemplar är över genomsnittet. Åsgatan i Katrineholm verkar vara en "säker" lokal för övertvintrande svarthättor.

KUNGSFÅGELSÅNGARE *Phylloscopus proregulus* (14-1)

Ett ex ringmärkt Enskär 14.10 (Jukka Väyrynen).

GRANSÅNGARE *Phylloscopus collybita*

Ett sjungande V Påvelstorp, Näsnaren 20.5 och 8.6 (Anders Nothagen), 1 revirhävdande ex Näsnaren, Katrineholm 25,27 och 29.5 (Stig Löwenhamn), 1 sjungande Hartsö-Enskär 11.6 (Lennart Wahlén, Göran Andersson), 1 sjungande Brandholmen, Nyköping 15.6 (Jörgen Israelsson) samt 1 sjungande Brännäs slutet av juni till mitten av juli (Jan Karlsson).

Normalt år. Sjungande fåglar uppträder huvudsakligen kring Mälaren, Katrineholm och kustbandet.

MINDRE FLUGSNAPPARE *Ficedula parva*

En sjungande 3 km S Södertälje 28.5 (Stefan Clason), 1 sjungande Hållet, Nyköping 1.6 (Jonny Werdin), 1 hane sjöng vid Strandstuguviken, Nyköping 1-16.6 (Lennart Wahlén, Göran Altstedt m.fl.), 1 sjungande vid Södertälje södra 10.6 (Lennart Magni), 1 sjungande

Tummelsta, Ärla 18.6 (Kent Carlsson), 1 hörd Källviks brygga, NO Nyköping 9.9 (Lennart Wahlén), 1 ex + 1 ringmärkt Enskär 17.9 (Göran Altstedt, Göran Andersson) samt 1 ex ringmärkt Enskär 28.9 (H-E fstn).

Fem vårfynd och 4 höstfynd faller väl in i senaste årens mönster.

HALSBANDSFLUGSNAPPARE *Ficedula albicollis* (20-1)

En sjungande Strandstuviken, Nyköping 20-21.5 (Jan Gustafsson).

SKÄGGMES

Endast en häckning konstaterad, vid Näsnaren, Katrineholm (Håkan Lernefalk). 13 obseravtioner under häckningstid. Övrigt kan nämnas att 293 ex fångades mellan juli-oktober vid Idö märkplats, Söderfjärden varav fångade ungfåglar var 34 hanar och 40 honor (Lars Broberg).

SOMMARGYLLING *Oriolus oriolus* (72-2)

En sjungande Labro ängar, SO Nyköping 5-6.6 (Björn Johansson, Jan Gustafsson, Gabriel Ekman) samt 1 utfärgad hane sjöng på södra Hartsö 15.6 (Lennaert Wahlén).

Märkligt nog håller sig fynden nära nog konstant på två ex per år även om lokalerna skiftar.

STARE *Sturnus vulgaris*

Vinter:

Ett ex Björshults soptipp, Nyköping 3.1-11.2 (Jonny Werdin m.fl.), 20 ex Horn, Nyköping 5.1 (Lars Davner), 2 ex Saltö kvarn, O Järna 4.2 (Stefan Clason), 2 ex Valla gård, St. Malm 25.2 (Anders

Nothagen), 1 ex Brunnsta, Hällby 1.12 (Mati Nömm), 2 ex mellan Kinger och Åsby, Vansö, Strängnäs 2.12 (Torsten Carlsson), 3 ex Årby, Kloster dec (Janne Sjöstedt), 1 ex Lundby, Fodgö, Strängnäs 17.12 (Magnus Brandel), 2 ex Vivesta, Nyköping 21.12 (Jonny Werdin), 2 ex Björshults soptipp, Nyköping 23.12 (Jonny Werdin).

Större flockar:

"Jättesvärm" >1000 ex Stjärnholm, Helgarö, Strängnäs 17.6 (Lars Broberg) samt 1000-flock Örsundet, Söderfjärden 21.9 (Lars Broberg).

SMALNÄBBAD NÖTKRÅKA *Nucifraga caryocactes macrorhynchus*

Två ex Dalsängsgatan 12, Strängnäs 12.7-15.9 (Kent Söderberg), 1 ex Storstuvvägen, Oxelösund 17.8 (gm Jan Gustafsson), 3 ex Katrineholm 24-25.8 (Anders Nothagen), 5 ex S Dragsjön, Öja 25.8 (Lars Eriksson), 17 ex Horn, Nyköping 26.8 (Jörgen Israelsson), ca 90 ex observerades på Enskär under perioden 26.8-13.10 varav 10 ex ringmärktes (Lennart Wahlén), 1 ex Ytterselaö kyrka, Strängnäs 27.8 (Leif Karlsson). 1 ex g:a Kyrkogården, Katrineholm 28.8 (Urban Rundström), 1 ex Ernaparken, Eskilstuna 28.8 (Eva-Lena Hernod), 1 ex Katrineholm 28-30.8 (Mårten Johansson), 4-12 ex Köpmansgatan, Malmköping 29-31.8 (Folke Andersson), 4-9 ex Rinmansparken, Eskilstuna 31.8-4.9 (Hans Bergström, Bo och Eva-Lena Hernod), 1 ex Tingstuhöjden, Strängnäs 2.9-15.10 (Leif Karlsson), 3 ex Höloft, Södertälje 2-3.9 (Daniel Bengtsson), minst 5 ex Mariekäll, Södertälje 3.9 (Daniel och Stefan Bengtsson), 2 ex Ekedalen, Länna 3.9 (Leif Karlsson), 1-2 ex Dalsängsgatan, Strängnäs 7-15.9 (Kent Söderberg), 3 ex Ulvhälls värdshus, Strängnäs 8-12.9 (Kent Söder-

berg, Torsten Carlsson), 3 ex Bokbindarvägen 10, Eskilstuna 15.9 (Lennart Bolund), 128 ex sträckte förbi Marsäng, Oxelösund under perioden 17.9-1.10 (Jonny Werdin m.fl.), 20 ex sträckte vid Horns båtvarv, Sjösa 23.9 (Jukka Väyrynen), 1-10 ex Mäljarbaden, Torshälla 30.9-7.10 (Lars Nilsson, Lennart Bolund), 3 ex N Lundsjön, Floda 1.10 (Anders Nothagen), 3 ex Fiskeboda, Hjälmaren 1.10 (Anders Nothagen), 3-4 ex Åkers Styckebruk 1.10-1.11 (Kent Söderberg), 1 ex P-10, Strängnäs 3.10 (Kjell Thorsén), 1 ex Ljusgryten, Katrineholm 5.10 (Stig Löwenhamn), 1-6 ex Lövön, Eskilstuna 7.10-11.11 (Lars Eriksson, Hans Bergström), 1 ex Tullgarnsnäs 8.10 (Uffe Modin), 1 ex Bålen, Vingåker 11.10 (Lillemor Däckfors), 2 ex Södra skolan, Katrineholm 11 och 15.10 (Stig Löwenhamn), 1 ex Barvalappen, Barva 14.10 (Lars Eriksson), 1 ex Fridhem, Länna 15.10 (Leif Karlsson), 1 ex Vasavägen, Katrineholm 17 och 25.10 (Stig Löwenhamn), minst 5 ex Lilla Näsnaren, Katrineholm 21.10 (Anders Nothagen), 1 ex Pershagen, Södertälje 22.10 (Lennart Magni), 1 ex Sörtorp, Mariestad 27.10 (Peter Kjellin), 1-3 ex Hörningsholms slottspark, Mörkö 30.10-17.12 (Erik Asplund, Stefan Classon, Mats Blomstedt, Uffe Modin), 2 ex Bergsgatan, Flen 31.10 (Berth och Elsa Olausson), 1 ex Strandstuviken, SO Nyköping 5.11 (Marianne Mattiasson), 1 ex Djulö, Katrineholm 5-25.11 (Mårten Johansson), 1 död Brottsta, Fors 11.10 ringmärkt vid Hudiksvall 15.10.96 (Lennart Bolund), 2-11 ex Kingslöt, Söderfjärden 11.11 (Lars Eriksson, Barbro Hedström), 1 ex Malstanäs, S Flen 12.11 (Göran Andersson), 1 ex Gorsingeholm, Strängnäs 12.11 (Leif Karlsson), 1 ex Västgötagatan, Katrineholm 13.11 (Mårten Johansson),

1 ex Golfbanan, Strängnäs 17.11 (Claes Lundell), 2 ex Brännäs, NO Oxelösund 19.11 (Jonny Werdin), 1 ex Byringe stationssamhälle, Länna 19.11 (Leif Karlsson), 1 ex Skjulsta, Eskilstuna 3.10-26.11 (Lars Eriksson, Bo och Eva-Lena Hernod), 1 ex L:a Högberget, Hällby 26.12 (Lars Eriksson).

Totalt 380 rasbestämda smalnäbbade speglar naturligtvis inte sanningen. Obestämda nötkräkor sågs: 155 ex 22.8-1.10 vid Marsäng, 354 ex 27.8-11.10 Horn, Nyköping och från övriga Sörmland sågs 47 ex 25.8-13.12. Alltså sammanlagt 556 obestämda. Uppskattningarna som gjordes på Enskär var att cirka 90% av nötkräkorna var av den ostliga rasen. Om denna uppskattning skulle gälla för övriga landskapet skulle detta ge en totalsumma på ca 880 smalnäbbade nötkräkor.

NÖTKRÅKA *Nucifraga caryocactes*

Misstänkta/konstaterade häckningar:

Ett ex Rosätter, Öljaren 21.5 (Anders Nothagen), 1 häckning vid Forssjösjön, Katrineholm (Stig Löwenhamn) samt 1 par häckade troligen vid Valnaren, Länna (gm Kent Söderberg).

Denna art är notoriskt svår att konstatera häckning för, något som också avspeglar sig i rapporteringen.

BOFINK *Fringilla coelebs*

Vinter:

Mellan 42-100 ex Gläntanvägen, Södertälje 21-22.1 (Stefan Classon, Jan Oldebring).

BERGFINK *Fringilla montifringilla*

Vinter:

I bofinkflocken nämnd ovan fanns 1-20 ex Gläntanvägen, Södertälje 21-22.1 (Stefan Classon, Jan Oldebring).

Större flockar:

Ca 2000 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 29.4 (Thomas Larsson).

STEGLITS *Carduelis carduelis*

Sex häckningar konstaterade och ytterligare sju rapporter under häckningstid.

Större flockar rapporteras med 20 ex Gläntanvägen, Södertälje 21.1 (Stefan Clason), 25 ex Gorsingeholm, Strängnäs 14.9 (Leif Karlsson), 50 ex Kassgarn, Vansö, Strängnäs (Kjell Thorsén), 21-25 ex St. Djulö, Katrineholm 13.10-25.11 (Mårten Johansson), 22 ex Lista gård 3.11 (Lars Eriksson), 25 ex P10:s övningsfält, Strängnäs 10.12 (Magnus Brandel).

GULHÄMPLING *Serinus serinus* (3-1)

En överflygande 24.6 (Tommy Karlström).

Faller väl in i mönstret från övriga Sverige då ett flertal sågs runt om Sörmland under juni/juli. Fjärde fyndet för rapportområdet.

VINTERHÄMPLING

Under våren sågs 172 ex mellan 1.4-23.4 där största flocken på cirka 100 ex sågs vid Stensjön, Katrineholm 17.4 (Jukka Väyrynen).

Under hösten observerades 553 ex där största flocken cirka 500 ex Sjösa-V Djupvik, O Nyköping 18.11 (Ola Johnson).

Totalsumman 725 ex är skyhögt över den normala, naturligtvis beroende på den stora flocken vid Sjösa. Denna 500-flock är den största som observerats inom rapportområdet och bortser man från denna och 100-flocken så blir året ändå magert.

GRÅSISKA *Carduelis flammea cabaret*

Ett ex Stensjön 9.4 (KVOF),
2 1k Kyrksjön, Flodafors 29.10 (Tommy Karlström), 2 ex Eklången, Ärla 3-11.12 (Jukka Väyrynen), 1 ex Lindarsnäs, Ärla 13.12 (Jukka Väyrynen), 1 ex SV Ärla 13.12 (Jukka Väyrynen), 1 ex Sjösa gård, O Nyköping 16.12 (Jörgen Israelsson), 1 1k Söderskolan, Flen 18.12 (Tommy Karlström), 5-12 ex Åsgatan 49, Katrineholm 18-24.12 (Urban Rundström), 1 ex Svalsta, Nyköping 21.12 (Marianne Mattiasson), 1 ex 23.12 och 2 ex 26.12 Aspbacken, Mörkö (Mats Blomstedt, Stefan Clason), 2 ex Kilsfrölunda, Överselaö, Strängnäs 28.12 (Mats Rönngren).

Omkring 100 ex ringmärkta på Enskär under hösten vilket motsvarar 20% av de fångade Gråsiskorna. Därav märktes cirka 80 ex den 28.10 (Lennart Wahlén).

En ringmärkt ungfågel på Enskär 3.8 hade dunrester kvar, vilket tillsammans med datumet är anmärkningsvärt. Förekommer det häckningar i yttersta skärgården? Rasen/arten visar tendenser till rörelser österut (!) i slutet av Augusti.

SNÖSISKA *Carduelis hornemanni*

Ett ex Sjösa gård, O Nyköping 14.1 (Jörgen Israelsson), 1 ex Kyrksjön, Flodafors 29.10 (Tommy Karlström), 2 1k Sydfruktsvägen 1, Slagsta, Koster 31.10

(BO och Eva-Lena Hernod), 2 sträckande Strandstuviken, Nyköping 2.11 (Rikard Arvidzon), 4-11 ex Eklången, Ärla 3.12-11.12 (Jukka Väyrynen, Göran Andersson), 2 ad N Hållsta, Eskilstuna 7.12 (Jukka Väyrynen), 2 ex Enskär 9.12 (Lennart Wahlén), 5 ad V Länna bruk 10.12 (Jukka Väyrynen), 1 ad Högsten, Dunker 13.12 (Jukka Väyrynen), 2 ad +3 2k Vevelsta, Husby-Oppunda 15.12 (Jukka Väyrynen), 2 ad +1 2k Torp, Husby-Oppunda 15.12 (Jukka Väyrynen), 1-2 hannar Åsgatan 49, Katrineholm 15-25.12 (Urban Rundström), 3 ad+2 1k Sjösa gård 16.12 (Jörgen Israelsson, Jan Gustafsson, Anki Andersson), 2 ad Mälby Kvarn, Dunker 17.12 (Jukka Väyrynen), 4 ex Lundby, Fogdö, Strängnäs 17.12 samt 3 ex på samma plats 25.12 (Magnus Brandel), 1 ex Vadsjön, Husby-Oppunda 18.12 (Erik Asplund), 1 ex Bergshammar, Nyköping 20 och 22.12 (Jonny Werdin), 1 ex Aspbacken, Mörkö 20.12 (Mats Blomstedt), 1-4 ad Svalsta, Nyköping 21-31.12 (Marianne Mattiasson), 1 ex Romholmen, Nyköping 23.12 (Göran Altstedt), 5-10 ex Björshults soptipp, Nyköping 23-30.12 (Jonny Werdin, Jan Gustafsson), 1 ex Skoghall, Nyköping 24.12 (Göran Altstedt), 1-2 ad Storstillsv. 43, Oxelösund 24-26.12 (Erik Hansson, Jan Gustafsson, Anders Magnusson), 4-6 ex S Katrineholm 24-25.12 (Mårten Johansson), 1-2 ex Pärongr., Södertälje 25.12-31.12 (Daniel och Stefan Bengtsson), 1 ad Aspa gård, Oxelösund 26.12 (Jan Gustafsson, Erik Hansson), 2 ad Femörekanalen, Oxelösund 26.12 (Jan Gustafsson, Erik Hansson), några ex Kvitten, Strängnäs 26.12 (Magnus Brandel), 2 ex S Katrineholm 29.12 (Mårten Johansson), 1 ex Horn, Nyköping 30.12 (Göran Altstedt), 2-3 ex Storö 30.12 (Lennart Wahlén, Erik Hansson) samt 1 ex Uttervik, Tunaberg,

SV Oxelösund 30-31.12 (Vide Hultgren).

Ytterligare en invasion, i detta "invasionrika" år av östliga fåglar. Närmare 90 exemplar kan även här vara en missvisande siffra då det framåt juletid var snösiskor på många fågelbord runtom i landskapet.

BÄNDELKORSNÄBB *Loxia leucoptera*

Ett par sträckande Mosstorp, SO Flen 30.8 (Göran Andersson).

Något förvånande att det stannade med detta enda augustifynd då så många andra ostliga skogsbundna arter hade invasionsår.

STÖRRE KORSNÄBB

Ett par häckade i Valnaren, Länna (Kent Söderberg), 1 par Juli Mosstorp, SO Flen (Göran Andersson), 4 ex SV Gammelstad, V Nyköping 25.2 (Jan Gustafsson), 5 ex Stora blätet, SV Nyköping 26.2 (Jan Gustafsson), observerad Harsjön, Strängnäs 1.3 (Bernt Andersson), 10 ex Sörtorp, Mariefred 25.3 samt flera småflockar under våren vid Sörtorp (Peter Kjellin), 1 hona Pilatisjö, Årla, Eskilstuna 22.4 (Lars Eriksson), 3 ex Bergsjön, Hållby, Eskilstuna 1.5 (Lennart Eriksson)

Höstfynd:

10-15 ex Gårmossen, Husby-Rekarne, Eskilstuna 5.11 (Bo&Eva-Lena Hernod).

Fåtalig men normalt rapporterad. Fortfarande anmärkningsvärt fåtalig under hösten.

ROSENFINK

Inga häckningar konstaterade men 29 sjungande hannar under perioden 18.5-19.7. Rapporterna härrör huvudsak-

ligen från Mälaramrådet.

Ringmärkta: 8 ex 30.7-20.8

Tandlaviken, Husby-Rekarne (Kent Carlsson), 5 ex 2.8-24.8 Idö, Söderfjärden (Lars Broberg) samt 1 ex Enskär 2.10 (Jan Oldebring).

TALLBIT *Pinicola enucleator*

Ca 4 ex Strömsäng, Gillberga 11.11 (Bo och Eva-Lena Hernod), 5 ex Kronslogen, Fors 15.11 (Nicke Helldorff), 1-14 ex Hedlandets naturreservat, S Eskilstuna 2-31.12 (Bo och Eva-Lena Hernod), 4-15 ex Långberget, Strängnäs 5-17.12 (Torsten Carlsson, Joakim Ed m.fl.), 3-7 ex Arphus, Söderfjärden 12-13.12 (Björn Carlsson, Kent Söderberg), 6-7 ex Långtjärn, Kvartinge 15.12 (Peter Kjellin), 3-8 ex Vasavallen, Strängnäs 18-27.12 (Kent Söderberg, Björn Carlsson, Jocke Ed), 3 hannar + 2 honor O Skiftinge centrum, Eskilstuna 24.12 (Hans Bergström), som mest 18 ex Dammen, Strängnäs 24-31.12 (Kjell Thorsén), 6-7 Berg, Selaön, Strängnäs 25-26.12 (Fredrik Ellin), 6-11 ex Hållsta, Eskilstuna 25-26.12 (Kent Carlsson), 1-10 ex Horn, O Nyköping 28-30.12 (Bo och Göran Altstedt), 4 hannar och 1 hona Bergön, Hållby 30-31.12 (Lars Eriksson), 1 ex överflygande Hållsta, Eskilstuna 31.12 (Kent Carlsson), ca 10 ex Kvighagen-Tandlaviken, Husby-Rekarne 31.12 (Bo och Eva-Lena Hernod).

Som mest 127 ex i årets invasion som tidsmässigt sammanföll med de stora trastflockarnas ankomst. Noterbart är att endast en observation gjordes utanför Strängnäs/Eskilstuna regionen.

LAPSPARV

Under korta vårsträcket 16-28.4 rapporterades 21 ex med ett sent vårfynd i form av 1 ex Marsång SV Nyköping 16.5 (Jan Gustafsson).

Från höststräcket sågs 10 ex mellan 8.9-6.10 samt ett par sena höstfynd:

Mer än 10 ex sträckande Horn, O Nyköping 29.10 (Göran Altstedt) och 2-3 överflygande Strandstuviken, Nyköping 29.10 (Göran Andersson).

SNÖSPARV *Plectrophenax nivalis*

Observerad vid Enskär under januari (Lennart Wahlén), hörd vid Strandstuviken 1.1 (Mathias Andersson, Tommy Karlström).

Under våren 18.2-3.4 observerades sammanlagt 68 förutom de större flockar på 350-400 ex vid Ekbacken, Torshälla 29.3 (Björn Jönsson) samt cirka 100 ex fålten vid Barva IP, Barva 1-16.4 (Gösta E. Nilsson, Ilva Hansson).

Under hösten sågs 53 ex under perioden 24.10-20.11. Senare fynd utgörs av 5 ex pumphuset Bergshammar, Strängnäs 1.12 (Magnus Brandel), 1-2 ex Björshults soptipp, SV Nyköping 24-26.12 (Jan Gustafsson, Jonny Werdin) samt observerad vid Enskär i december (Lennart Wahlén).

Arten övervintrar regelbundet fast fåtaligt vid kusten. Flocken vid Ekbacken, Torshälla är en bland de största inom rapportområdet.

ORTOLANSPARV *Emberiza hortulana*

Totalt 29 sjungande individer på 17 lokaler under perioden 1.5-början av juli. Ca 50 ex rastade på Hävringe mellan 11-13.5 varav hela 23 (!) ex i en flock 12.5

(Jukka Väyrynen, Göran Andersson m.fl.), under samma tid sågs även flera rasta i kustlandet.

Höstfynd: 1 ex sträckte Marsång, SV Oxelösund 22.8 (Jonny Werdin) samt 1 ex sträckte Horn, O Nyköping 2.9 (Tomas Larsson).

Upptäddandet i mitten av maj sammanföll med mycket ostadigt väder, jfr också vissa av vadarna.

VIDESPARV *Emberiza rustica*

Ett ex Enskär 2.9 (Lennart Wahlén), 1 ex ringmärkt Enskär 11.9 (gm Göran Altstedt, Lennart Wahlén), 1 ex ringmärkt Enskär 21.9 kvar 22-23.9 (gm Lennart Wahlén).

Tre fynd är normalt för denna SO-flyttare.

SÄVSPARV *Emberiza schoeniclus*

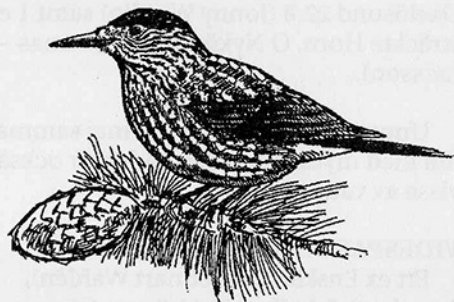
Vinter:

Ett ex Vivesta, Oxelösund 3.1 (Jonny Werdin), 3-6 ex Brandholmen, Nyköping 7.1-6.2 (Jonny Werdin, Lennart Wahlén), hörd Mågla, Söderfjärden 21.1 (Lars Eriksson), 7 ex Sundbyholmssön, Sundby 26.1 (Pedro Haglund, Karolina Bolund), 1 hane + 1 hona L. stenskar, Sundby 28.1 (Pedro Haglund, Karolina Bolund), 3 ex Sandasjön, Mörkö 31.1 (Erik Asplund), 1 ex Tullgarns slott 11.2 (Stefan Clason), 1-2 ex Stensjön, O Katrineholm 9-24.12 (Urban Rundström, Göran Andersson), 1-4 ex Brandholmen, Nyköping 14-31.12 (Jonny Werdin, Erik Asplund).

Arten börjar bli regelbunden övervint-rare på vissa lokaler varför 27 ex får ses som normalt.

Rapportera alla färgmärkta smalnäbbade nötkräkor.

Under invasionen hösten 1995 (se rapporten sid 85) fångades och ringmärktes 197 smalnäbbade nötkräkor i Trøndelag i mellersta Norge. Under perioden 6-19 september märktes 137 ex med en gul färgring förutom den vanliga aluminiumringen. detta har redan gett flera återfynd från både södra Norge och Sverige.

Uppgifter om färgmärkta smalnäbbade nötkräkor skickas till:

Georg Bangjord, Postboks 43, 9170
Longyearbyen, Norge

Samtliga rapportörer som bidrar med upplysningar kommer att bli namngivna i artikeln samt kommer att få ett särtryck.

På grund av platsbrist i detta nummer kommer rapporten från Hartsö-Enskär att hamna i Fåglar i Sörmland 1/97.

Rågö, Stångskärsrapporten.

I nummer 1/96 presenterades inventeringen över Rågö, Stångskär skriven av Arne Andersson. På grund av artikelns storlek kunde inte hela materialet publiceras. Den som vill ta del av hela rapporten kan höra av sig till :

Arne Andersson
Höglundavägen 31
611 37 Nyköping
Tel: 0155-269113

Stockholms

bästa

fågeltidning

Med över 200 sidor som räcker
från Sigtuna till Landsort.

Bli medlem i Stockholms Ornitologiska
Förening 1977 för endast 120 kr och få
fyra nummer av:

"Fåglar i Stockholmstrakten".

Postgiro: 57 79 91-3 (StOF)

Föreningen Sörmlands Ornitologer

FSO är en ideell förening och verkar för vidgad känedom om och bättre levnadsbetingelser för de sörmländska fåglarna, samt för att sprida intresse för ornitologi till allmänheten. Olika projekt, årlig fågelrapportering, fågelskydd, opinionsbildning m m står på programmet. Medlemskap i Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO) för 1996, inkluderar två nummer av föreningens tidskrift Fåglar i Sörmland (FiS), utom familjemedlemmar, erhålles genom att 70 kr insättes på postgiro 7 73 78 - 8. Familjemedlemmar 10 kr.

Styrelsen 1996

Ordförande

Bert Lindgren
Källstugan, Kila
610 50 Jönåker
0155 -723 33

Vice Ordförand

Jukka Väyrynen
Mälbykvarn
640 32 Malmköping
0157-441 39

Sekreterare

Joakim Ed
Videvägen 12
645 33 Strängnäs

Kassör

Agne Swenzén
Skånegatan 5
641 36 Katrineholm
0150 -182 97

Ledamot

Pedro Haglund
Fristadsgatan 14 B
633 46 Eskilstuna

Ledamot

Göran Ahlstedt
Svärta Skogshall
611 93 Nyköping

Ledamot

Urban Rundström
Åsgatan 49
641 34 Katrineholm

Regionala Rapportkommittén för Södermanland (Rrk)

Göran Andersson
Mosstorp
642 90 Flen
0157-135 10

Sörmlands-svararen

Telefonsvarare med heta fågel-
observationer och med informa-
tion från lokalföreningarna.
0157-108 64

Stockholm Birdline

08-500 277 40, 500 277 45

Södermanlands lokalföreningar

Ornitologiska Klubben i Eskilstuna

Pedro Haglund
Fristadsgatan 14 B
632 46 Eskilstuna
016-14 95 93

Katrineholms/Vingåkers Ornitologiska Förening

Lars Ekblom
Julsättervägen 3
641 34 Katrineholm
0150-508 70

Fågelföreningen Tärnan Nyköping/ Oxelösund

Ingvar Jansson
Vitriskestigen 7
611 63 Nyköping
0155-287373

Strängnäs Ornitologiska Klubb

Staffan Hellbom
Skämbylötvägen 23 E
640 60 Åkers Styckebruk
0159-303 49

Södertälje Ornitologiska Förening

Stig Stried
Hägervägen 3
151 90 Södertälje
0755-944 17

Hartsö-Enskär Gruppen

Lennart Wahlén
Fruängsgatan 44 A
611 30 Nyköping

FSO är en regionalförening till Sveriges Ornitologiska Förening (SOF).

Postadress: Box 14219, 104 40 Stockholm, Besöksadress: Skeppargatan 19, Stockholm.

Tel: 08-662 64 34, fax 08-662 69 88.

Öppettider: Måndag-fredag 9.30-16.00.

*- När är en FiS bäst?
-Varje gång.*

Innehåll 2/96

- 47 Ledare*
- 48 En- eller talltita*
- 50 Brun kärrhök-riksinventeringen 1995*
- 54 Småtrapp i Strandstuguviken*
- 55 Nytt från Rrk*
- 56 Fågelrapporten 1996*
- 90 Upprop*